THEODORUS
THORLACIUS

ISLANDIA

1690

Q. B. V. D.

DISSERTATIO CHOROGRAPHICO-HISTORICA

De

ISLANDIA,

Brevissimam Insulæ hujus Descriptionem proponens, ac Auctorum simul quorundam de eâ errores detegens,

QVAM

In Illustri Academia Wittebergensi,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Admodum Reverendi, Amplissimi, Excellentissimi

DN. ÆGIDII STRAUCH,

S.S. Theologiæ D. & Historiarum Professoris Publ. Celeberrimi,

Domini Fautoris & Patroni sui plurimùm suspiciendi,

Publico Eruditorum Examini sistit

In Auditorio Majori

ad D. 14. Martii Ao. 1666.

Resp.

THEODORUS THORLACIUS,

Holâ-Islandus.

EDITIO TERTIA

WITTEBERGÆ, Typis Christiani Schrödteri, Acad. Typ.

ANNO M DC XC.

I. N. S. S. T.

Prooemium.

Vero haud multum ablusit *Synesius*, dum *Thulen Insulam, propter maximam ab aliis terris distantiam, multis citrà reprehensionem mentiendi facultatem fecisse, dixit.* Adeò enim in describendâ hac Insulâ hallucinati sunt Auctores pleriq;, ut vix unicam periodum fabulis & figmentis carentem, reliquerint, id quod, nisi aliqua terræ istius cognitione imbutum, non ita facilè persvasurum sibi esse, haud diffido. Ne autem existimet aliquis, me idem hic de omnibus Autoribus sentire, aut omnes, absq; discrimine, mendacii alicujus temerè insimulare velle (*absit enim ut virorum bonorum honori & autoritati quicquam detractum velim*) ante omnia, & in ipso statim limine, probè distingvendum duxi, inter eos, qui, quæ partim ex vulgi relatione, partim ex aliorum historiis ac descriptionibus hauserant, vera esse existimantes, eadem rursus suis, absq; tamen calumniandi studio intulêre, (*quibus idcirco nequaquam succensendum, sed ignoscendum potius esse judico.*) Et hos, qui ex naturæ perversitate, solô diffamandi & calumniandi studiô inducti, nescio quæ nõ mendacia & calumnias congesserunt, & in gentem remotam, sed tamen immeritam evomuerunt, ut eidem ignominiæ notam apud cæteros populos inurerent. Inter quos principem facilè locum, & Coryphæi titulum omni jure meretur *Dithmarus Blefkenius*, qui scriptum quoddam mendaciis opprobriisq; atrocissimis refertum, improbô ac infelici nisu in lucem edidit, circa Annum Christi 1607. & ut difficilius agnosceretur, majoremq; scripto isti suo fidem conciliaret, fucô fraudem tegere, veritatis amorem & pietatis studium unicè prætentendo, non est veritus. Quamvis autem Vir Per-Reverendus ac Præclarissimus *Dn. Arngrimus Jonas, Islandus,*

Apud Bochart. in Chanaan L.1. Cap.4. p.726.

landus, Ecclesiæ *Melstadensis* quondam Pastor, vicinarumque Præpositus vigilantisſimus, non solum speciale contra calumnias *Blefkenianas* apologema, quod inscripsit: ANATOME BLEFKENIANA, in lucem ediderit; verum etiam aliud generalius, cui titulum fecit, COMMENTARIUS ISLANDIÆ, contra *Georgii* cujusdam *Perses* nænias Germanicè editas, nec non contra *Munsteri*, *Frisii*, *Crantzii*, *Adami Bremensis*, *Olai Gothi* (vulgo Magni appellati) aliorumque, circa Insulam hanc errores, scripserit ac typis evulgari curaverit; tamen, (*quod satis mirari nequeo*) plurimi recentiores Geographi, Autorum istorum errores etiamnum sequi, suis historiis inserere, non destiterunt, forsitan, quia Clarisſimi *Arngrimi Jonæ* scripta, non tam latè dispersa distractaque fuerint. Hinc occasionem cepi, me in hac potisſimum materiâ exercendi, non quod aliquid lucis aut celebritatis Patriæ meæ inde affulsurum existimem, multò minùs, quod me huic negotio sustinendo parem esse putem, utpote qui meæ mihi satis conscius sim tenuitatis, nec ignorem, quam arduæ, quamq; intricatæ sint res Geographicæ, vel ipso fatente Cicerone, qui (*ut inquit Farnabius*) & in Philosophiæ spatiis nat9, & florens ex eloquentiæ myrotheciis Philosophus fuit; Sed ut rerum nostrarum curiosis, & conditionem terræ remotisſimæ scire cupidis, promptum gratificandi studium declararem, ac simul Autorum de hac Insulâ errores, quantum ingenii tenuitas permittit, detegerem. Ne autem dissertatiuncula hæc nostra, nullis definita limitibus, huc illuc fluctuet ac divagetur, in duas dividere eam sectiones placuit, quarum prior *brevisſimâ IslandiæChorographiam* exhibebit, ita ut *Insulæ Descriptionem*, *Divisionem*, *Cœli ac soli qualitatem*, *Terræ* σχέσιν *seu habitudinem*, *loca celebriora*, & *animalium tam terrestrium quàm aquaticorum varietatem*, quam brevisſimè exponat. Posterior autem de *incolis* aget, eorumq; primò *Originem*, & *occasionem habitatæ Insulæ* enarrabit, Deinde *Reipublicæ formam*, nec non *statum Ecclesiasticum*, *Politicum* & *Oeconomicum* repræsentabit, ac ultimò de *lingvâ* & *indole incolarum* nonnulla, quâ fieri potest brevitate, proponet. *Adsit nobis interea Deus Ter. Opt. Max.* & *conatibus nostris clementer benedicat!*

Lib. 2. Ad Attic. Epist. 4. 6. & 7.

In Indic. Reth. p. 122.

SECTIO

SECTIO PRIOR
CHOROGRAPHICA.

THESIS I.

ISLANDIA est Insula Oceani septentrionalis, inter 5. & 24. longitudinis, *nec non 64. & 67.* latitudinis gradum *sita, cæteras istius & vicini tractus Insulas* (quæ hodiè cognitæ sunt) *magnitudine suâ facilè vincens.* *Descriptio Islandiæ.*

§. 1. A nominibus auspicandum esse subtilis monet *Scaliger*, *Exerc. c. 359.* cujus moniti ne nos in præsenti obliti videamur, *Pragmatologiæ* *Sect. 1. p. 150.* brevem quandam *Onomatologiam* præmittendam duximus. Ab Etymologiâ igitur, quam primùm inter nominalia *Etymologia.* argumenta obtinere locum tradit non vulgaris notæ Philosophus Eiflerus, exorsi, Islandiæ nomen, cum omnibus ferè Geo- *In Methodol. partic.* graphis, qui aliquid de Insulâ hac prodidêre, à *glacie* derivamq, *c. 3. p. 47.* eâq; *Gronlandica*, quâ litus ejus potissimum boreale, haud rarò *§. 7. hujus* infestatur. De occasione autem derivationis, paulò inferius, *Th.* nimirùm in synonymiæ evolutione, nonnulla dicemus.

§. 2. Ab *Etymologiâ*, ad *Homonymiam*, bono ordine descendimus, *Homonymia.* quæ varia hic non occurrit, & vix præter unicam illam, cujus Clarisſ. *Arngrimus Jonas* in *Specimine Islandico* meminit, *Parte 2.* ubi ex historiâ navigationis Fratrum Venetorum, Nicolai & *Memb. 2. p.* Marci (*quorum uterq; Zeni cognomen gessisse fertur*) colligit, aliam *142. & seqq.* quandam in Oceano Hyperboreô reperiri Insulam, quæ etiam *Islandiæ* nomine insignita fuerit. Lubet hic paucula ex historiâ istâ, quæ ex opere historico Pontani exscripsisse se Arngrimus l.c. profitetur, repetere. Sic autem habet: *Uterq;* (Fratrum *Quædam ex* Venetorum sub Zichino, Frislandiæ Rege, stipendia meren- *Historia na-* tium) *maximo belli apparatu* Estlandiam *occupare aggressi sunt*; *vigationis* *inter* Frislandiam & Norveg. *positam: cui quoq; maxima intulerunt* *& rerum in* *damna. Sed audito* Norvegiæ Regem, *magnâ cum navium* *Oceano Fris-* *classe, quò bellô illos avocaret, appropinquare, anchoras sustulerunt*; *landico ge-*

 cum

starum, Fra-

trum Zenorum, apud Arngrim. l. cit. & Pontanum in opere historico in descr. Insul. Boreal.

Grislandia.

Islandicæ Insulæ VII.

Entgrowelandia.

cum ecce, tam horrenda invadit tempestas, ut ad *Syrtes quasdam delati, magnam navium partem amiserint, reliquis in* Grislandiam *insulam magnam, sed incultam appulsis. Norvegorum classis cum eadem impestate colluctata, fecit & ipsa naufragium, & per maria illa variè fuit disjecta, quâ de re per navim quandam hostilem in* Grislandiam *fortè delatam, certior factus* Zichinus, *reparatâ jam classe, cum non procul ab* Islandicis Insulis *se abesse cerneret,* Islandiam, *quæ & ipsa Norvegis erat subjecta, decrevit invadere, sed tam munitam defensoribusq, instructam offendit, ut cum exilem admodum, nec à viris armisq, instructam haberet classem, ab inceptô repulsus fuerit, coactusq, re infectâ discedere. Adortus tamen est in iisdem Euripis* Islandicas Insulas, *quæ septem numero sunt :* 1. Talas. 2 Broas. 3. Ircant. 4. Trans 5. Mitant. 6. Dambercà. 7. Bressa, *Omnes variè depopulatus est; & in Bressâ propugnaculum struxit, cui* Nicolaum (*Zenum*) *præfecit; relictis inibi aliquot navibus, & militum manu, cæterisq, ad bellum requisitis, &c.* Nicolaus *qui* Bressæ *remansisset; vere novô in altum progredi, & terras novas aperire statuit, quare instructis tribus duntaxat navibus, iisq, non nimis magnis, Julió mense, in Septentriones contendit, & in* Entgrovvelandiam *est delatus; ubi Cœnobium offendit Fratrum Prædicatorum & templum Div. Thomæ sacrum*, &c. hactenus ex Pontano Arngrimus.

Videatur §. 22. *huj. Theseos.*

Mercator in Atl. Tab de Isl. f. 26. *Hermannus Fabronius in Hist. mundi Part.* 2.

§. 3. Nolo autem hic dissimulare, quod *Zenorum* hanc historiam haud immeritò suspectæ esse posse fidei existimem, 1. cum de existentiâ ipsius *Frislandiæ* hodie dubitetur. 2. cum in *Chronico Norvegico* nulla expeditionis hujus navalis, aut contra Zichinum, apparatus bellici, fiat mentio. 3. cum *Estlandia* ista inter *Norvegiam & Frislandiam* sita hodie prorsus ignoretur. Si vel autem maximè vera hæc narratio sit, malè nihilominus *Islandiam* istam, cum nostrâ, nonnulli Geographi confundunt. Nam quò minus nostram hic agnoscere possim9 Patriam, plurima obstant, in primis illud, quod in antiquitatibus nostris de hac expeditione altum sit silentium. Si enim Majoribus nostris, non solum res in Patriâ; sed alibi etiam gentium gestas, in historias & annales referre summa cura fuit, testantibus id ipsum, præter plurima monumenta, quæ nobis reliquerunt, & etiam-

etiamnum apud nos superſunt, Viris etiam exterarum nationum Clarisſimis, nempe *Saxone Grammatico* (α) *Doct. Olao Wormio* (β) *Petro Undalenſe* (γ) & nuper etiam Conſultisſimo Viro, & de antiquitatibus islandicis egregiè merito *Doct. Petro Reſenio* (δ) cæterisq; quibus hac de re aliquid conſtat. Quis quæſo exiſtimet adeò ſocordes eos fuiſſe, ut res momenti tanti ad Patriam ſpectantes, ſilentiô præterierint, aut prorſus neglexerint, quum interim tam hoc ipsô annô, quô hæc geſta feruntur, nempe 1380. quàm ante & poſt eundem, plurima, etiam minuta, domi forisq; contingentia, puta: *anni diverſas tempeſtates, annonæ caritatem, Eclipſes luminarium, inundationes* etiam alibi factas, *morbos Epidemicos, Magnatum* & alioqui *Præſtantium virorum funera, &c.* notaſſe animadvertantur. Deinde *Zichmi* iſtam *Islandiam* à noſtra ſatis ſuperq; diſtinguunt ac removent, ſeptem iſtæ Inſulæ, quas omnes habitatas, populoſas ſatis, ac benè magnas, (*præſertim Breſſam tot militibus tanto temporis ſpatio alendis idoneam*) ex hiſtoria haud obſcure colligere licet. Quæ autem noſtræ *Islandiæ* adjacent *Inſulæ* omnes exiguæ ſunt, & plurimæ deſertæ, ac incultæ, quædam ſcopuli inſtar ſunt, gramine deſtitutæ & prorſus inhabitabiles. Ut jam *Septenarium* iſtum Inſularum numerum, ſatis inconvenientem prætereàm, plures enim ejusmodi exiguas Inſulas noſtra *Islandia* agnoſcit. Illud autem ſilentio prætereundum hèic minimè duxi, quod in ſeptem iſtarum Inſularum *titulis & nomenclationibus*, ne vel apex quidem minimus inſit, qui lingvam Islandicam (*quam tamen eandem & invariatam ſemper retinuiſſe, & etiamnum retinere noſtrates, extra omne dubium eſt,*) referat, vèl ſaltem redoleat. Quapropter inferre, & concludere haud dubitamus, *Islandiam* iſtam *Zichinianam* aut nullam eſſe, aut ſi eſt, à noſtrâ diverſisſimam.

§. 4. Idem hic eſto judicium de *Entgrovvelandiâ* vel *Entgronlandiâ*, cujus in relatione ſuprà allata fit mentio, quam Authores, pleriq; pro *Gronlandiâ*, quæ Islandorum colonia fuit, ab Erico Ruffo, Anno Chriſti 982. detectâ, ac primum habitatâ, haud convenientiùs arripiunt. Extant enim apud noſtrates non ſolum annales ac hiſtoriæ rerum Gronlandicarum ab annô modò

lib. 2. fol. 55. Pontan. de Inſulis Borealibq &c. Islandorum diligentia Hiſtorica.

(α) *In Præfatione ad hiſtor. Dan.*

(β) *In Pref. ad Chronicon. Norveg.*

(γ) *In Hiſt. Norveg.*

(δ) *In Præfatione ad Eddam. ſ. Mythologiam Veterum Septentrionalium, editam Hafniæ An. 1665.*

Entgronlandia pro Gronlandia minus accuratè arrepta à Mercatore in Atl. min.

in Desc.Pol. Antarct. Schulthes. in Synops. Geog.p.490. Mosemanno Hist.Mundi part.2.f.56. & cæteris pl.

modò citato 982. quô primum inventa fuit, ad annum 1461. quò postremum nobis de incolis terræ istius aliquid constitit; sed etiam Gronlandiæ, in quantum culta fuit, Chorographica aliqualis descriptio, quæ omnia si conferantur cum istis, quæ in historia *Zenorum* de *Entgrovvelandiâ* referuntur, non tantùm distare æra lupinis, aut candida nigris, vel solum propter hortos illos, etiam in bruma florentissimos, quilibet fatebitur. Sed de *Homonymiâ* tantum. *Ad Synonymiam* (*quæ non minus varia, quàm notatu haud indigna sese offert*) eruendam properamus.

Synonymia.

§. 5. *Appellationes Islandiæ* tres potissimum Clarissimus *Arngrimus Jonas* recenset in *Crimogæa*, Annalium Islandicorum fidem secutus, quarum 1. est *Snælandia*, 2. *Gardarsholmia* & 3. *Islandia*, qvod triplex nomen ab *Inventoribus* suis sortitam esse tradunt dicti annales. *Primus* horum fuisse fertur *Naddochus*, natione Norvegus, Pirata insignis, qui ex Norvegiâ Insulas Farrenses versus (*ubi plerumq; diversari solitus*) contendens, ad litus orientalis *Islandiæ* (*postmodum sic vocatæ*) delatus est, ubi cum animadvertisset, altiorum montium cacumina sub autumnum nivibus obduci, à nive Insulam denominavit, vocavitq; Snæland/ *id est, terram nivosam*.

Primus Islādiæ inventor, Naddochus, circa Ao. Christi 860.

§. 6. *Secundus* Islandiæ Inventor fuit *Gardarus*, natione Svecus, qvi *Hebrides* versus navigans, Uxoris suæ patrimonium indidem repetiturus, similem fertur fortunam expertus, atq; ad idem orientale Islandiæ latus propulsus, ubi exactâ Hyeme ad suos reversus, terram illam, neglecto Snælandiæ nomine, de suo, Gardarsholm/id est, *Gardari Insulam* appellavit.

Secund. Isl. Inventor Gardarus, Ao.864.

§. 7. Tertius deniq; Insulæ Investigator & Eponymus, juxta citatos annales, *Floco* fuit, & is etiam Norvegus & Pirata famosissimus, qui terræ novæ, & à superioribus inventoribus deprædicatæ, cupidus, ex portu Norvegiæ. Flokawog (*de ejus nomine sic dictô*) non procul ab *Hordolandia* sitô, solvisse, inq; Insulam primùm *Hetlandiam* navigasse fertur. Cum autē pyxide destitueretur nauticâ, (*cujus usus orbi huic magis Arctoo nondum innotuerat*) pro felici itineris suscepti successu, Diis suis victimas litavit, adhibitisq; sacro tribus corvis (*à quibus postea* Rafsna Floke/vel, *corvorum Floco dictus est*) eosdem sacrificio intulit,

Tert. Isl. Inventor Floko.

Flokonis superstitio.

&

& qvasi consecravit. Credidit n., fore, ut illis ea propter auspicatissimis uteretur propositi itineris indicibus. Nec fefellit hominem Ethnicum superstitio isthæc. *Ex Hetlandiâ* enim profectus *Floco*, primum corvum emisit, qvi Insulam statim repetens, indicium navigantibus dedit, qvod *Hetlandiæ* qvàm cæteris terris essent viciniores. *Alter* deinde corvus emissus, qvia in navim rediit, indicio fuit nullam ante vel à tergo conspici posse Regionem. Postremò *tertius* emissus est, qvi subtili visus acumine, terram nautis optatam assecutus, celerrimò ad eam volatu delatus est, cujus ductum dum strenuè seqvitur *Floco*, Insulam feliciter conspicatus atqve ingressus est. Dumqve ibi per hyemem in sinu qvodam (*nunc Watzfiord dicto*) subsistens, animadverteret aliqvando sinum istum ingentibus glacierum crustis seu grumis, ex mari septentrionali adventantibus repleri, nomen tertium à glacie ista Insulæ finxit, vocavitq; Jßland/ i.e. *terram Glacialem*, quod nomen deinde retinuit & hodienum retinet. Non ergò à *Gelu & frigore*, quô ex parte riget, (*ut vult Mercator*,) neque à *mari glaciali*, cui vicina est, (*qvæ Olai Magni sententia est*) nominis sui originem trahit *Islandia*; sed à *Glacie* istâ *adventitiâ*, qvæ vulgò *Gronlandica*, ob vicinitatem forsitan Gronlandiæ cum mari glaciali (*unde glacies ista venire creditur*) appellari consvevit. *In Atlant. min. Tab. Isl. pag. 26. Lib. 2. Hist. Cap. 3.*

§. 8. *Tribus* itaqve Insulæ hujus nostræ *appellationibus* in medium allatis, atqve explicatis, qvarta seqvitur, nempe *Thule*, qvæ ut antiqvissima, ita maximè controversia est; circa quam três sese potissimum offerunt opiniones. *Prima* est *Synesii* & *Gymldi* de existentiâ Thules, qvorum ille, an *Thule* aliqva sit, dubitat; *hic* verò nusqvàm comparere scribit. *Altera* est *Munsteri*, *Milij, Jovij, Peuceri, Ortelij, Appiani, Frisii*, (α) *Magini*, (β) *Schulthesii*, (γ) & cæterorum qvorundam, qvi esse quidem certam Insulam vel Regionem hoc nomine insignitam statuunt, sed aliam tamen quàm Islandiam, quibus non modò favet Clarissimus *Arngrimus Jonas*, (δ) sed sententiam etiam hanc tanquam pro aris & focis dimicaturus defendit. *Tertiam* deniq; de Thule sententiam *Thule. Apud Mercat. in Atl. min. l.c. (α) Apud Arngr. Jon. in specim. Isl. part. 2. memb. 1. & apud Mercat. l.c.*

B fovent:

(β) *Geog. p. 99.* (γ) *In Synops. Geogr. p. 483.* (δ) *In Specim. Isl. & Crymogæa.*

fovent: *Adamus Bremensis*, (ε) *Olaus Magnus*, (ζ) *Nathan Chytraus*, (η) *Gryphiander*, (θ) *Stephanus*, (ι) *Henricus Salmuth*, (κ) *Bodinus*, (λ) *Majolus*, (μ) *Dalechampius*, (ν) *Casaubonus*, (ξ) & cæteri plurimi, *quorum maximus est catalogus*, quibus jungas Celeberrimos Viros, *Philippum Cluverium* Geographum peritissimum (ο) & *Johannem Isaacum Pontanum*, (π) Sereniss. Dan. Regis qvondam Historicum gravissimum, qvi omnes & singuli *Thules* nomen *Islandiæ* applicant, eamqve Veteribus celebratam *Thulen* esse, pleno ore asserere haud dubitant, qvæ sententia qvum ipsi veritati haud incongrua esse videatur, sed à plurimis, iisque eruditissimis viris approbetur, paululum à Synpatriotâ meo Doctiss. *Arngrimo*, recedendum fuit, quô ipsô Clariss. Viri, de Patriâ suâ præclarè meriti Autoritati nec vel minimùm detractum velle me protestor. Ex rationibus autem plurimis, sententiæ huic militantibus, tres tantum brevitatis ergò (*cui hic qvantum fieri potest studemus*) in præsenti adduxisse sat esto. *Primam* à Thules *latitudine*, *secundum* à *longissimi* in eâ *diei qvantitate*, & *Tertiam* ab ejusdem *Situ* depromptam.

§. 9. *Primum argumentum* à *Latitudine* Thules Islandiæ satis convenienti, ab ipso accipimus (*qvanqvam ex parte inscio*) *Ptolomaeo* (ρ) qvi litori Sarmatico in Russiâ, & Thulæ Insulæ communem tribuit parallelum. Verum cum *Ptolomaeus* homo Ægyptius, septentrionaliora nostra, teste *Bertio*, (σ) accuratè explorata non habuerit, adeoque nec certum nobis locum, per quem parallelum istum ductum voluerit, determinare potuerit, accuratiores recentiorum observationes, ac descriptiones litoris istius Russici nobis notandæ erunt. *Sarmatiam* autem *Europeam* Celeb. *Cluverius*, (τ) *Maginus*, (υ) & alii inter *Obium* fluvium & sinum *Granvicum* intercludunt. Si jam in mappâ Geographicâ à litore Sarmaciæ, quod Oceano hyperboreo seu glaciali alluitur, paululum profecti, apprehenderimus meridionalissimum litoris istius Russici parallelum, qui per litus *maris albi* ducitur, patebit 65. latitudinis gradum, Islandiæ communem, esse inter-

ter-

(ε) *Apud Arngr. Jon. in spec. Isl. part. 2. mēb. 1. p. 103.*
(ζ) *Lib. 2. Hist. Cap. 3.*
(η) *In Delit. itin. in Europ. p. 33.*
(θ) *In tract. de Inf. c. 32.*
(ι) *In Dicti-on. Geograph p. 1145.*
(κ) *Com. in l. 2. tit. 1. Pancirel. pag. 11.*
(λ) *In Meth. hist. p. 178. & 179.*
(μ) *l. 1. Can. Dier. Coll. 14. p. 471.*
(ν) *Com. in l. 2. Plin. c. 75. p. 113.*
(ξ) *Apud Arng. Jon. in Spec. Isl. pag. 91.*
(ο) *Antiq. Germ. l. 3. Cap. 39. pag. 656.*

(π) *In Chorog. Dan. descript. p. 742. & seqq.* (ρ) *Lib. 3. Geog. Cap. 5. Tab. 7.* (σ) *In Præfat. ad Ptol. Geogr.* (τ) *Lib. 4. introd. Geog. Cap. 21. p. 245.* (υ) *in Geogr. p. 224.*

terceptum, vel si magis ad Septentrionem deflectentes, suspicemur, parallelum istum Ptolomaicum per *Capo de B. Fortuna* ad sinum *Granvicum* transire, videbimus iterum Sarmatiæ istius litus 66. graduum, & si quod excedit, elevationem habere, quæ non minus Islandiæ convenit. Quamvis autem borealiora Sarmatiæ litora Islandiæ latitudinem excedant, majorem nihilominus cum Islandiæ latitudine ibi deprehendimus convenientiam, quàm ullius alterius Insulæ sub 63. elevationis gradu, pro Thule arreptæ. Quapropter merito cum *Cluverio* colligimus, *Ptolomæum non tam falsum habuisse Magistrum, qvando Sarmatiæ litus & Thulen, eodem subesse parallelo scripsit, qvam quod gradum latitudinis huic parallelo 63. attribuerit*, hac enim ratione Sarmatiæ istius litus juxta Russiæ Oppida, *Waga*, *Permavvelick*, *&c.* fingendum esset, quod tabulas inspicienti absurdum esse patebit.

lib. 3. Germ. Antiq. Cap. 39. p. 656.

§. 10. Sed majori nobis hic occurrit subsidio *Pytheas Massiliensis*, qui ipse Insulam lustrasse fertur, postqvam enim apud *Strabonem* Thulen Insulam esse Septentrionalissimam dixerat, manifestiùs & accuratiùs de ejus situ & latitudine sic disserit; παρ᾽ οἷς ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος, quod sic vertit Strabonis Interpres *Xilander: ubi* (in Thule) *Tropicus æstivus Arctici circuli vicem gerit.* Jam notum est ex doctrinâ Sphæricâ apud *Mæstlinum*, (α) *Feldium*, (β) *Alstedium*, (γ) *&c.* Veteres Circulum arcticum mutabilem habuisse, & pro poli elevatione nunc majori nunc minori à polo distantiâ descripsisse, nimirum circulus iste arcticus ipsis erat, qvi æqvatori parallelus commissuram Horizontis & Meridiani tangeret. Si ergo Tropicum æstivum in commissurâ Horizontis & Meridiani ita constitutum esse cogitemus, vel positum sphæræ talem nobis proponamus, ut Tropicus Horizontem stringat seu radat, patebit nobis & ad oculum erit demonstratum 66. latitudinis gradum esse interceptum, qui quia cum elevatione poli in numero semper convenit, confirmat nobis, quam exacte *Pytheas Massiliensis Thulen* suam ibi locaverit, ubi nunc novimus sitam esse *Islandiam*.

Pythei Mass. de latitud. Thul. testim. *Rerum Geogr. l. 2. p. 78.*

(α) *Lib. 2. Astron. part. 2. p. 162.*

(β) *In Comp. Doct. Sphær. p. 2. c. 6. f. 26.*

(γ) *part. 1. Urnosc. c. 2. p. 1004.*

§. 11. *Alterum argumentum* à longissimi Thulensis Diei qvan-

Pomp. Mela

qvan-

Situ Thul. & longiss. diei quant.

De situ orbis l. 3. Cap. 6. p. 126. & 127.

In Chorogr. Dan. Desc. p. 744.

qvantitate depromimus, de quâ sic disserit Autor egregius *Pomponius Mela: Thule Belgarum* (Bergarum rectius scribi putat Pontanus) *litori opposita est, Graiis & nostris celebrata carminibus. In ea quod Sol longe occasurus exurgit, breves utiq; noctes sunt, sed per hyemem, sicut alibi obscura, aestate lucida, quod per id tempus, jam se altius evehens, qvanqvam ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitium vero nulla, quod tum jam manifestior, non fulgorem modo, sed sui quoq; partem maximam ostentat.* Hæc ille. Vix potuit Autor hic quantitatem diei Islandici accuratius describere. Est enim in Islandia, præsertim in borealioribus Insulæ locis, æstivo tempore nox exigua & admodum conducta, imo tempore istius solstitii æstivi in Septentrionalissimis quibusdam oris sol continuis 24. horis, vel totus vel maxima sui parte supra horizontem conspicuus est. Ad meridionale autem Insulæ latus dies longissimus ad 20. horas cum semisse, & si quid excedit, extenditur, unde etiam videre est non ita multum errasse *Ptolomæum*, dum Thulæ suæ 20. horarum diem tribuit, vix enim alteri in tractu isto Insulæ, dies ista commodius applicari poterit.

L. 8. Geogr. c. 5. p. 182.

Dinia testim. de quant. Diei Thulensis.

Apud Thylonem in Disput. de Thule §. 25. Sect. 1.

Introd. in Geogr p. 26. Tab. Clymat.

§. 12. Quantum etiam *Thule* Insulæ *longissimum diem* tribuerint alii antiqvissimi Scriptores, ex illo non obscure colligitur quod ex *Antonij Diogenis* XXIV. de Thule libris, annotavit *Photius*, ibi enim *Diogenes* cum antiquioribus scribit: *Diniam in Thule Insula aliqvandiu commoratum observasse, ultra Thulen Diem inveniri unius mensis, aliumq; qvà breviorem qvà longiorem.* Jam teste *Cluverio* & *Schultzesio* dies unius mensis, sub elevatione poli 67o. 1'5. habetur, quæ cum vix decem milliaribus borealior sit qvam Islandiæ, quid vetat quæso quò minùs eadem longissimi diei quantitas sit *Islandia*, quæ secundum *Diogenem*, & *Diniam Thules*, & per consequens etiam *Islandia* sit *Veterum* illa *Thule*.

In Synops. Geogr. Tab. Clym. p 28.

§. 13. *Tertium deniq; Argumentum* nobis subministrant Autores antiquissimi ex *situ Thules*, quem adeo Islandiæ convenientem describunt, ut non tam indigitasse, quam indice digito eam commonstrasse videantur. *Pytheas* enim *Massiliensis* apud *Strabonem, Thulen sex dierum navigatione à Britanniâ versus Se-*

pten-

ptentrionem abesse ait, vicinam congelato mari. A quo diversum haud sentit *Isiodorus*, dum *Thulen* esse ait *ultimam Oceani Insulam, inter Septentrionalem & Occidentalem plagam, ultra Britanniam.* Quid quæso Autores hi de Islandiæ situ scribere potuerunt accuratius? quid manifestius? Sex dierum enim navigatione *à Britanniâ* abesse eam, luculenter testatur crebra Britannorum in hanc Insulam hoc nostro tempore navigatio, sex dierum spatio haud rarò confecta, qvum nimirum perpetuò freti ventô secundô, nullum itineris impedimentum experti fuerant. Vicinam etiam esse Islandiam mari glaciali, quippe quod sub circulo Arctico (*cui adjacet Islandia*) suum sumit initium, extra omnem dubitationis aleam est. De situ deniq; ejus ultra Britanniam, versus Septentrionem *(ut placet Pythea)* vel *(ut Isiodorus ait)* inter Septentrionalem & Occidentalem plagam (*quod magis convenit*) nihil aut certe parum errasse hos Autores certum est, dum modo id notetur *Isiodorum* pro *occidentali plaga* hic non intelligere *occasum æqvinoctialem*, sed *solstitialem æstivum*, id qvod Celeberr. *Cluverius* & *Pontanus* testantur. Quod autem *Isiodorus* ultimam Oceani Insulam Thulen faciat, inde est quod veteres terrarum ultra Thulen nullam habuerint cognitionem, unde *Ptolomeus*, parallelum qui per Thulen ducitur finem maris cogniti & terræ cognitæ terminum esse ait.

Lib. 1. Rer. Geog. p. 43. *Apud Arng. Jon. in Spec. Isl. p. 2 m. 1. p. 99. & apud Thilon. in Disput. de Thul. Sect. 1. §. 43.* *In Antiq. Germ. p. 662.* *Apud Arng. Jon. in Spec. Isl. p. 100.* *Lib. 3. Geogr. c. 5. tab. 7.*

§. 14. Cum itaque vetustissimi hi Scriptores, *de latitudine* Thules, *de longissimi* in ea *diei qvantitate*, deq; *ejus situ* tanta harmoniâ invicem conveniant, nec reperiatur ulla in hoc tractu Insula cui dictas affectiones melius applicare possimus, ritè & legitimè cum *Cluverio* & *Pontano* cæterisq; eruditissimis Viris, inferimus & concludimus, Veterum illam *Thulen* nostram esse *Islandiam*. Nec desunt etiam ex nostratibus, viri Eruditi, qui sententiam hanc nostram suo confirmant calculo, inter quos minime silentio prætereundus mihi est Excellentissimus Vir *Brynulphus Svenonius* Dioecesis Schalholtensis in Australi Islandia Episcopus Reverendissimus, Vir cum omnigenâ eruditionis laude conspicuus, tum vero Antiquitatum cognitione Celeberrimus, quem sententiæ huic nostræ omni ex parte favere, à fide dignis viris accepi.

In Antiq. Germ. l. 3. cap. 39. *In Chorogr. Dan. Descr. p. 741.*

§. 15. Con-

Sententiæ contrariæ.

§. 15. *Contrariæ sententiæ* paucissimis examinandæ jam veniunt, & *primò* quidem ea, quæ Thules *existentiam* in dubium vocat, qvæ cum nullo firmo nitatur fundamento, prolixa non videtur refutatione indigere. Cum enim tanti & tam graves veteres pariter ac recentiores *Geographi*, Thulem suam tàm graphicè tamq; accuratè descripserint, ac veluti depinxerint, nec non toties jam institutæ repetitæq; *navigationes* eam compererint, de existentià ejus quicquam amplius dubitare nefas esse videtur. Illorum ergo sententia, qui Islandiam Thulen esse negant, quam firmo stet talo videamus.

§. 16. Tot hic ferè de situ Thules sese offerunt opiniones, *Quot piscibus unda natatur*, adeò, ut vel ob solam Autorum discordiam, hæc de Thule sententia, haud immerito suspecta esse possit. *Ortelius* enim *Scandiam* vel *Thulemarchiam* Norvegiæ, (α) *Hornius*, (β) *Hylam* Scotiæ Insulam. *Johannes Myritius*, (γ) ultimam in ditione Scoti Insulam, Tylens Ey appellatam, Thulen esse contendunt. *Milichius*, (δ) *Bersmannus*, (ε) *Jacobus Pontanus*, (ζ) Thulen unam ex Orcadibus, eamq; ultimam esse ajunt. *Peucerus*, (η) *Maginus*, (θ) *Alstedius*, (ι) *Schulthesius*, (κ) *Hetlandiam* pro Thule apprehendunt. *Sebastianus Schroterus*, (λ) unum ex *Farrensibus* per Thulen indigitat. *Screvelius*, (μ) in ultimis Hispaniæ quærendam svadet, ibique Civitatem hujus nominis esse ait. Verum quam vehementer hîc hallucinati fuerint dicti Autores, quilibet qui rem accuratius perpenderit, facilè animadvertet. Thulen enim *Insulam* esse fasto circumfusam Oceano, omnes antiquissimi Scriptores uno ore testantur, Ergo *Peninsula* non est, vel continens, qualis Schandia vel Thulemarchia Norvegiæ. *Insulam magnam* esse tradunt (*Ptolomæus enim per tres fere gradus in latitudine, per 2. autem & juxta alios* (ν) *per 5. in longitudine eam extendit*) ergo exigua non est Insula, qualis *Hyla* Scotiæ, *Hetlandia*, una *Arcadum* vel *Farrensium*. Insulam etiam *Septentrionalissimam, mari glaciali vicinam* esse Thulen ex allegatis supra Autoribus manifestum est, id quod recensitis

jam

(α) *In Theat. Orb. Tab. 98.*
(β) *In introduct. ad Geogr. antiq. p. 7. & 17.*
(γ) *ap. Arngr. Jon. in com. Isl. p. 8.*
(δ) *Com. in l. 2. Plin. c. 75. p. 370.*
(ε) *Com. in l 1. Georg. Virg. p. 33.*
(ζ) *Com. in eundẽ Virg. locum p. 236.*

(η) *De Dimension. terræ p. 57.* (θ) *Geogr. p. 99.* (ι) *l. 3. Geog. cap. 2. p. 1429.* (κ) *In Synops. Geog. p. 483.* (λ) *in Mercur. Cosmo. p. 181.* (μ) *Com. in l. 1. Georg. Virg. p. 77.* (ν) *Ap. Thilon. in disp. de Th. §. 7. sect. 1.*

jam Insulis, multo minus provinciæ alicui vel oppido *Hispaniæ*, commodè applicare nemo, ut opinor, poterit.

§. 17. Sed *Thules* nomen ab *Islandia* his potissimum rationibus arcere satagunt. *1. Qvod Ptolomæus Thulæ suæ 63. latitudinis & 29. longitudinis gradum tribuat. 2. Qvod Plinius ex Pythea Massiliensi, diem longissimum in Thule sex mensium, ipse vero unius mensis esse dicat. 3. Qvod Procopius decuplò majorem, Britannia, & tredecim populis totidemq; Regibus inhabitari Thulen dicat.* Quæ omnia qvum Islandiæ minime conveniant, alibi Thulen quærendam esse contendunt. Verumenimvero necesse est ut hic cum Clariss. *Petro Spormanno fateamur, veteres Geographos in descriptionibus terrarum Septentrionalium, non parum quandoq; errasse*, nec non (*qvod de Procopio asserit Cluverius*) *falsa veris nonnunqvam immiscuisse*, cum pleriq; experientiâ destituti, scientiam hanc suam ex relatione (*qvæ plerumq; fallax esse solet*) magnam partem hauserint. Quæ igitur de *Procopio* Clariss. *Cluverij* sententia est, eadem nostra de veteribus istis Geographis esto, nempe: *Fides illis sit, qvatenus invicem & cum approbatis recentioribus Historicis conveniunt ac consentiunt, ubi errant communi illa excusentur ratione; qvod homines adeo ab orbe hoc arctoo dissiti, remotiora Septentrionis accuratè cognita exploratáq; habere non potuerint.* Id qvod etiam ipse haud invitus agnoscit atq; confitetur Ptolomæus, dum ait: *Qvasdam terras non ita ut sunt, ob ignorantiam eorum qvi observationes exceperint descriptas esse.* Quod autem *diem semestrem* ex Pythea Massiliense à Plinio allegatum concernit, notandum est, quod mendam ibidem irrepsisse existiment nonnulli Commentatores. Animadvertit enim apud *Dalechampium Pintianus*, pro *senis mensibus* legendum esse *senis diebus*, & *Longolius* apud eundem, (*qvod magis convenit*) vetusti codicis fidem secutus *binis diebus* continuum esse diem legit, atque sic si iste locus fuerit restitutus, non ita absurda vel omni fide destituta videntur dicta. Neque verisimile est *Pytheam Massiliensem* Thulæ tantum diem assignâsse, qvum latitudinem 66. gradus excedentem, eidem (*ut supra diximus*) non tribuerit. *Plinii* autem ipsius *diem menstruum* (*dummodo rectè legatur*) facile excusat, maxima illa Thules à *Plinii* patriâ distantiâ, nam si

Lib. 1. Geogr. cap. 3.
Lib. 2. Nat. Hist. c. 75.
L. 2. de Bell. Goth. p. 92.
In Disp. Georg. Hafn. propos. An. 1638.
L. 3. Germ. Ant. cap. 39. pag. 662.
Lib. c. p. 395.
In Geog. c. 5. p. 6.
Com. in L. 2. Pl. cap. 75. p. 113.
§. 10. hujus Th.

crasse satis de Regionibus suo orbi propinquioribus, puta *Norvegia, Scandia, &c*, teste *Pontano* erravit, quis de remotissima *Thule*, facilè errasse eum potuisse magnopere mirabitur? *Procopii* autem *Autoritas* nobis hoc loco non tam sacra est, quin eam ut viribus destitutam omnibus cum Clariss. *Cluverio* & *Pontano* rejiciamus. Quis enim non videt, quam ineptè *Thulen* cum *Scandinavia* Procopius hic confundat, & sic *peninsulam* eam faciat, quæ omnium Geographorum testimonio *Insula* est?

Lib sæpius citato p.743. lib.3. Germ. Ant. cap.39. pag.661. In Chorog. Dan. Desc. l. sup. c.

§. 18. Obstat autem præcipue Clariss. *Arngr. Jona*, quod juxta *Annales* Islandicos, ante Annum Christi 874. inculta jacuerit *Islandia*, & circa annum 860. à *Naddocho Norvego* primum inventa fuerit. *Thule* autem inter Veteres, non solum *Plinio*, & qui Plinio antiquior, *Pytheæ Massiliensi*, sed etiam *P. Virgilio* cæterisque in ore & scriptis frequens fuerit, Thulen igitur Islandiam (*quippe quæ multa post secula inventa ac habitata primum fuit*) absque annalium periculo & perturbatione esse non posse existimat. Verum in vado res est, nec quicquam periculi Annalibus hinc accidit. Asserunt enim illi Islandiam ante Annum 874. habitatam non fuisse, inventam autem, vel aliquod ante annum istum seculis non negant, quinimo haud obscurè innuunt, ante primos illos Insulæ *Inventores* Norvegos supra memoratos, *aliis* quibusdam innotuisse Islandiam, dum in litore orientali, *Pimtarum*, seu potius *Piscatorum* quædam monumenta, nempe: *Casas piscatorias & specus quosdam subterraneos, lapidesq; pro foco in litore congestos*, item *nolas, cruces ligneas, libellos, Irlandico idiomate scriptos (unde, Irlandos fuisse istos Piscatores colligere licet) & alia quadam* à Norvegis istis reperta esse perhibent. Habemus etiam hic nostræ sententiæ faventem Doctissimum Virum M. *Runulphum Jonam Islandum*, Scholæ *Holensis* in Islandia, ac deinde *Christianstadensis* in Scania quondam Rectorem dignissimum, qui Dissertationi suæ de Lingva veterum Septentrionalium, hoc annexit Corollarium: *Satis sibi Islandorum annales constant, si vel maxime Islandia olim Thule fuerit appellata.* Sed *Onomatologia* nos hactenus detinuit, ad *Pragmatologiam* progredimur.

Crym. l.1.c.1. Lib. 2. Hist. Nat. Ap. Strab. l. c. L.1. Georg. §.5. & 7. Hafn. publ. habita Anno 1651.

§.19.In

§. 19. In Descriptione nostra *Primò* Islandiam per *Insulam* tanqvam *genus* definimus. Et Insulam quidem esse, præter communem Geographorum veterum pariter ac recentiorum consensum, Nautarum etiam qvi eam hoc tempore navibus crebrò frequentant, experientia testis est. Sed ut magis eam adhuc determinemus, & accuratiore delineemus penicillo, *differentiam* ejus primò communem seu genericam, ac mox deinde propriam seu specificam adjicimus, *illa* exprimitur dum *Insulam Oceani Septentrionalis* esse dicimus: *hæc* autem, *dum inter 5. & 24. longitudinis, nec non 64. & 67. latitudinis gradum* eam collocamus. Per *illam* Islandia ab aliis Insulis, qvæ in Oceano Eoo, Occiduo & Notio reperiuntur; per *hanc* ab iis quas Septentrionalis Oceanus continet, discernitur.

§. 20. In *longitudine* autem & *latitudine* Islandiæ assignanda, admodum variant Autores. *Zieglerus* (α) inter 20. & 30. gradum longitudinis, nec non 63. & 69. latitudinis eam locat: *Maginus* (β) eam situat inter 65. & 69. latitud. gr. *Munsterus*, (γ) longitudinem ejus 100. latitudinem vero 68. fere graduum ponit. *Johannes Myritius* (δ) per medium Islandiæ 69½. gr. lat. numerat. *Crantzius & Chytræus*, (ε) cum nonnullis aliis longitudinem à gradu 352. & latitudinem 686. numerant, qvibus fere consentit *M. Thilo*, dum inter 530. & 120. longitudinis, nec non inter 640. 680. latitudinis suam Thulen sive Islandiam collocat. Verum cum nullus ex allegatis Autoribus verum Islandiæ situm collimasse videatur; sed qvidam potius toto cœlo erraverint, nos aliam, tam *longitudinem* qvam *latitudinem* attulimus; utramque correctiorem, *hanc* ex virorum Eruditorum accurata observatione ocularique experientiâ, *illam* ex Mappis Geographicis recentioribus & correctioribus excerptam.

§. 21. Circa *longitudinem* non ita diversum sentimus à *Crantzio, Chytræo* & *Thilone*, id qvoad patebit, si Meridiani invicem concilientur. *Illis* enim primus meridianus per Insulas *Canarias*, cum Ptolomæo, ductus esse videtur, *qvi nobis* cum recentioribus per Insulas *Flandricas* transit. Cum Thilone autem in graduum interjacentium numero consentimus. *Latitudinem* autem Islandiæ à nobis allatam probamus, 1. *à latitudine Bessa-*

(α) *Apud Arng. Jon. in Com. Isl. part. 1. sect. 1. pag. 5.*
(β) *Apud Thilon. in disp. de Thule §. 13.*
(γ) *l. 4. de Germ. p. 814.*
(δ) *ap. Arngr. Jon. in Com. Isl. sect. 1. p. 5.*
(ε) *ap. Thil. l. c.*

Anatom. Blefk. Part. 2. p. 36. ― *stadensi* in meridionali Islandia, quæ ibidem observata est 64°. ferè. Cum a. locus iste ad ipsum meridionale Insulæ litus situs sit, & vix se meridionaliora alia agnoscant, minorem 64. gr. latitudinem Islandiæ tribuere non possumus. Deinde ab *Eleva-* *Comm. Isl. Part. 1. sect. 1* ― *tione poli*, quæ *Hola* in boreali Islandia 65°. 4'0. observata est, nostram probamus Islandiæ latitudinem. *Hola* autem à litore boreali octo præter propter milliaribus distat, quo litore cum multò borealius aliud Islandia non habeat, nisi promontorium Langanes (*qvod tamen ultra qvatuor vel qvinq; milliaria versus polum magis porrectum non est*) asserere non dubitamus latitudinem Islandiæ, non solum intra 67. gr. esse, sed ne quidem ultra 66. 3'0. sese multum extendere. *In introd. ad Geogr. Tab. Clym. f. 26.* ― *Errant* igitur Autores supra allegati, dum qvidam 68. qvidam 69. latitudinis gradum Islandiæ adscribunt, hac enim ratione diem longissimum bimestrem fere habere deberet, (*sub gradu enim elevationis 67. 15. unius mensis; & sub 69°. 3'0. duorum mensium longissimus dies* *In Synops. Geogr. Tab. Clym. f. 28.* ― *juxta Cluverium & Schultesium habetur*) quem cum viginti quatuor horis longiorem vix usquam agnoscat Islandia, nemo non videt tantam ei nequaquam competere latitudinem. *Errant* etiam hic qui circulum arcticum per medium fere Islandiæ transire tradunt, inter qvos sunt *Neander*, (α) *Alstedius*, (β) *Varenius*, (γ) & recentiorum plurimi. Cum enim circulus iste, *juxta Geographos*, tantam à Polo æquatoris habeat distantiam, qvanta maxima solis declinatio est, nempe 23°. 3'0. per 66°. 3'0. lat. adeoq; extra Islandiam ad latus nimirum ejus boreale describendum esse circulum istum patet.

(α) *De orb. terr. p. 208.*
(β) *l. 3. Geog. c. 1.*
(γ) *l. 1. Geog. sect. 3. c. 5. p. 76.*

§. 22. Addimus præterea melioris declarationis ergò in descriptione nostra nonnihil de *amplitudine* Islandiæ, *qvod nimirum omnes Insulas, in tractu illo cognitas, magnitudine suâ vincat*. Reperiri autem in tractu illo & vicino circa Islandiam, Insulas complures nullum est dubium. Harum aliæ sunt Islan- *Insulæ circa Islandiam.* ― diæ *viciniores*, aliæ *remotiores*. Ex vicinioribus præcipuæ sunt Westmanna Eyar versus meridiem, Gunnbiarnarsker vel Gunnbiarnar Eyar ad occasum, KolbeinsEy & GrymsEy versus Septentrionem, nec non Papey ad Orientem, quarum duæ tantum sunt cultæ Westmanna Eyar & GrymsEy / cætera incultæ, qvantitas autem

autem harum omnium respectu Islandiæ perexigua est. Remotiores sunt: *Insulæ Farrenses* vulgo Fær Eyar vel Færö/ ab ortu solstitiali brumali, sed neq; harum quantitas cum Islandiæ qvantitate comparanda venit. Est etiam, si mappis credendum non ita procul ab Islandia Libonotum, versus *Frislandia*, Insula haud exigua, sed minor tamen Islandiâ, id quod ex mappis patet. De existentia ejus dubitat *Johannes Bruno*, in notis ad *Cluverium*, *Mercator* autem in *Atlante minore* edito Anno 1633. Anglis non ita pridem rursum innotuisse scribit, qvanqvam (*Referente Zeillero*) in Atlante Johannis Jansonii Anno 1644. edito, rotundè negetur aliqvam *Frislandiam* sub polo arctico (*ut somniaverint qvidam*) reperiri. Sed de ejus existentia aliis judicandum relinquimus, nobis nihil certi de ea constat. *Gronlandiam* etiam non procul ab *Islandia* sitam esse certum est, & magnitudine sua Islandiam longè superare. Verum qvum nemini hucusq; constiterit, eam undiq; mari circumcingi, teste *Cluverio*, & *Schultesio*, sed potius *annales* vetustissimi, non ita pridem in patria mihi visi, continentem esse affirment, nos eam ex Insularum numero exemptam hic volumus, & *peninsulam* potius & cum *America* continentem, cum *Orontio Fineo & Vopellio*, esse statuimus, id qvod etiam probare videntur *animalia* varia, nempe: *Alcæ, Capreæ, Cervi, &c.* (*ut Ursos & vulpes taceam*) ibidem deprehensa, quæ in Insulis incultis haud reperiri certum est.

Insulæ Farrenses. *Frislandia.* *In desc. poli Arctici p. 24.* *In nova Desc. Regni Danici p. 52.* *Gronlandia* *In introd. ad Geog. l. 3. c. 20. p. 254.* *In Synops. Geog. p. 489.* *Apud Herman. Fabronium Mosemannum in Nova mundi hist. part. 2. l. 2. p. 55.*

§. 23. Circa *magnitudinem* Islandiæ discrepantem adeò ducunt calculum Autores. *Georgius Fournier*, (α) prope centum milliar. in longitudine, & 42. in latitudine Insulam extendi scribit. *Mercator* (β) longitudinem ejus 100. milliaribus & latitudinem 65 exprimit, cui *qvà* longitudinem *Ortelius*, (γ) *qvà* latitudinem *Gönlitius*, (δ) & *Thilo*, (ε) consentiunt. *Olaus Magnus* (ζ) *Crantzius*, (η) *& Chytræus*, (ϑ) à gradu 352. ultra centum milliaria versus ortum Insulam porrigi scribunt. Nos autem (*qvum per 19. ferè gradus in longitudinem Insula extendatur*) cum *Thilone*,

(α) *Part. 1. Geogr. l. 1. c. 11. p. 18.* (β) *In Atl. min. Tab. Isl. p. 26.* (γ) *In Theat. Orb. Tab. de Isl. 98.*

(δ) *L. 2. Geog. p. 209.* (ε) *In disp. de Thule sect. 1.* (ζ) *l. 2. Histor. c. 3. p. 50.* (η) *Ap. Thil. in disp. de Thul. sect. 1. §. 8.* (ϑ) *Chron. Sax. p. 122.*

(ι) *In disp. de Th. l. c.* · lone, (ι) per 120. milliaria Germanica commun. porrectam esse asserimus: Tantam enim quantitatem 65. parallelus, qui mediam ferè Insulam transit, per tot gradus continuus, juxta *Cluverium,* (κ) *Schultesium,* (λ) cæterosq; requirit. Comprobat hanc Islandiæ *longitudinem* præter mappas correctiores etiam Clariss. *Arngrimus Jonas,* (μ) dum Insulæ longitudinem XX. Dagleider *id est viginti dierum itinera,* ex veteri fama esse ait. Unius autem diei itineri apud nostrates respondent sex milliaria Germánica communia. Si ergo 6. in 20. ducantur, apparebit qvam exactè *Islandiæ* longitudinem à nobis allatam productum exhibeat. *Amplitudo* autem *Islandiæ* secundum *latitudinem* non ubiqve eadem est, hic enim major, illic minor est, qvia vero per duos gradus cum semisse Insulam qvà latitudinem extendi supra innuimus, *latitudinem* ejus maximam 38. milliar. Germ. non excedere asserimus. *Ambitum* autem Islandiæ Veteres Tolf Tylfter *id est, duodecim dodecadibus, vel si mavis, duodecies duodenis milliaribus Norvegicis* determinabant, quæ quia duplicata, 228. Germanicis, *juxta Thilonem,* respondent, à vero haud multum abluisse videtur *Munsterus,* dum *Islandiæ* germinatam *Siciliæ* (*cujus ambitus teste Mercatore est 150. mill.*) amplitudinem attribuit. Qvum ergo tanta Islandia gaudeat qvantitate, rectè eam omnium Insularum in tractu sibi vicino cognitarum, maximam esse asserimus.

(κ) *In Introduct. ad Geog. tab. long. p. 70.*

(λ) *In Synops. Geog. tab. longit. p. 51.*

(μ) *In Crymog. l. 1. c. 1. p. 15.*

Circumferentia Isl. apud Arng. Jon. l. c.

In disput. de Thul. sect. 1. §. 9.

In Atl. min. Tab. Sicil.

THESIS II.

Divisio Isl.

***Dividitur Islandia** bifariam potissimum 1. Juxta qvatuor mundi cardines, in qvatuor partes seu qvadrantes, Septentrionalem, Orientalem, Australem & Occidentalem. 2. Ratione regiminis Ecclesiastici in duas Diœceses: Holensem & Schalholtensem. 3. Ratione regiminis Politici in 12. ἐπαρχίας seu Provincias.*

§. 1. *Descriptionem* Islandiæ non ineptè excipit ejus *Divisio,* qvam triplicem in Thesi proponimus. *Prima* est quâ dividitur tota Insula in quatuor *partes,* qvarum maxima & qvantitate & ho-

& hominum freqventiâ gaudet *Septentrionalis*, lingva Islandis vernacula Norlendinga Fiordungur dicta, i. e. *Septentrionalis* seu potius *Septentrionalium* (incolarum) *qvadrans*. Hujus *termini* sunt: versus *Occidentem*, sinus Rutafiordur; ad *Orientem* promontorium Langa Nes. *Meridiem* versus tesqvorum vasta deserta secundum longitudinem Insulæ porrecta. *Altera* deinde pars *Orientalis* vulgo Austfirdinga Fiordungur (*corrupte apud Mercatorem & alios* Austlendinga Fiordungur) non admodum populosa, sed post Septentrionalem latissime sese extendens, *terminatur* versus *Septentrionem* promontorio Langa Nes/ versus *meridiem* fluvio Jokulsaa a Soleymasandi/ versus *Occidentem* tesqvorum desertis. *Meridionalis pars* (vulgo Sunnlendinga Fiordungur) *terminos* habet versus *ortum* Jokulsaa in desertis Soleymasandi; versus *Septentrionem*, tesqva per mediam Insulam interjecta; ad *Occidentem* notabilem fluvium *Albis* nomine insignitum, qvi in sinum Borgarfiord sese exonerat. *Occidentalis* deniq; Islandiæ pars seu *Qvadrans* vulgò Westfirdinga Fiordungur (non Westlendinga) ab *Australi*, fluvio *Albi*, *à Septentrionali* autem, sinu Rutafiord discriminatur.

§. 2. *Ratione regiminis Ecclesiastici* Islandiam etiam dividi diximus in duos *Episcopatus f. Diœceses*, qvarum altera *Schalholtensis*, (vulgo Skalholts Stigte) tres qvadrantes complectitur, *Orientalem*, *Australem* & *Occidentalem*: *Holensis* autem (Holastigte Islandicè) unico qvadrante nempe *Septentrionali*, eo qvod ille amplissimus & populosissimus sit, contenta est; undè etiam hæc pars qvatuor ἐπαρχίας complectitur, cum Orientalis tantum duas & reliqvarum qvælibet tres habeat, atqve ita tota Insula in XII. *Provincias* seu *præfecturas*, (qvas Thing vel Syslur appellant,) dividitur. Nomina earum ut in Cod. LL. habentur hæc sunt: in *Orientali Islandia*; Mula Thing. Skaptafells Thing. *In Meridionali*: Rangaar Thing. Arnes Thing. Kialarnes Thing. *In Occidentali*: Thueraar Thing. Thornes Thing. Thoschofiardar Thing. *In Boreali*: Hunawätz Thing. Hegranes Thing. Wodlu Thing/ & Thing Eyar Thing. Solet etiã præterea qvælibet ἐπαρχία *seu Provincia* subdividi in aliqvot *Provincias minores*, qvas Reppa appellant. Sed de hisce prolixius Clariss. *Arngrim. Jonas* in Crymogæa.

Norlendinga Fiordungur *vel Septentrionalis qvadrans.*

Austfirdinga Fiordungur/ *f. Orient. Qvadr.*

Sunnlendinga Fiordungur / *vel Septentrional. Qvad.*

Westfirdinga Fiordungur/ *vel Occident. Qvad.*

Schalholtensis Diœcesis.

Holensis Diœcesis.

Provinciæ Isl. XII.

Tit. Thingfarar Bålck *cap. 2.*

Provinciæ min.

lib. 1. cap. 7. pag. 59.

Cœli & Soli qualitas. *Cœlum Islandia habet æstivo tempore temperatum, hyeme vero plerumq; inclementius & ex parte rigens, interim tamen saluberrimum. Solum autem alibi asperum & salebrosum, alibi amœnum & graminis fœcundissimum est.*

Aut. de aëris in Isl. asperitate ὑπερβολή. §. 1. *Aeris* in Islandia *asperitatem*, & *inclementiam*, plurimi Autores describendo haud parum exaggerant atqve amplificant, qvos inter *Cluverius* ait (α) *damnatam esse hanc Insulam intensissimo frigore perpetuâq; glacie, qvam Munsterus*, (β) *Gemma Frisius*, (γ) *Blefkenius*, (δ) & hos secutus *Schultesius*, cæteriq; plures, octo integros menses totam Insulam circumfluitare tradunt. Sed hyperbolica nimium hæc sunt, & satis antea à *Clariss. Arng. Jona* refutata. (ε) Infestatur qvidem Insula hyberno tempore nivibus quandoq; largioribus, & cœli rigore, nunc intensiore, nunc remissiore, tanto autem & tam vehementi, ut scribunt Autores isti, & qui cum iis faciunt, nequaquam nec continuus semper ille rigor est, sed blandis etiam Zephyri spiraculis, hybernoqve sole læti dies haud raro immiscentur. Raro etiam aëris illa asperitas ultra sex menses durat, unde Islandi annum in duas æqvales partes dividere consveverunt, qvarum alteram hyemem, alteram vero æstatem appellitant, tanto enim temporis spatio, mitiore plerumqve aëris constitutione fruuntur. *Glacies* etiam (*qvæ vulgo Gronlandica dicitur*) licet interdum ad boreale Islandiæ latus ventorum vi deferatur, rarius tamen ad Orientale & Occidentale, rarissimè & vix unqvam ad meridionale Insulæ latus conspicitur, adeoqve nunqvam totam Insulam, nedum integros octo menses circumfluitat. Qvando autem ad boreale latus appellitur (*qvod sæpius contingit*) mora ejus maxime variabilis est, & rarissimè ultra duos menses sese extendit, ante *Martium* enim & post *Aprilem* vix conspicitur. Est etiam qvando multis annis continuis ne in conspectum qvidem Insulæ glacies ista veniat. Utut autem majorem, qvam hæ regiones, Islandia sentiat & experiatur cœli inclementiam, compensat tamen illam

(α) *Introd. ad Geog. l. 3. c. 20. p. 254.*
(β) *ap. Arngr. Jon. in Anat. Blefken. Parte 2. p. 34.*
(γ) *Apud Thilon. in disp. de Thul. & Arngr. Jon. l. c.*
(δ) *In Desc. Isl. cap. 1.*
(ε) *In Com. Isl. part. 1. sect. 3. & in Anat. Blefk. part. 2. p. 34.*

illam *aëris salubritas*, qvæ tanta ibidem est, ut haud pauca morborum genera, quæ hisce in terris freqventia sunt, puta Pestim, Febrim &c. prorsus ignorent incolæ, inde est qvod *nonnullis* Islandi *centesimum*, *multi nonagesimum*, *innumeri* fere *octuagesimum* ætatis annum attingant. *Aëris salubritas.*

§. 2. *Fœcunditatem soli Islandici* qvod attinet, haud inviti agnoscimus & confitemur, eam cum harum terrarum fertilitate minimè conferendam, sed multo inferiorem esse. *Agris* enim, *hortis*, *Sylvis densis*, *celsisq; arboribus* hodiè fere destituitur, ac proinde etiam *variis arborum fructibus*. *Graminis* tamen *fœcunditate pabuliq; bonitate* aliis regionibus non cedit, unde etiam insignem pecorum vim nutrit. Non tamen adeo infœcundum solum habet Islandia, qvin etiam *frumenti* ferax sit, id qvod non solum historiæ, qvæ priscos Islandos agriculturam exercuisse frumentumq; ibidem multis in locis crevisse tradunt; Sed hodierna etiam experientia testatur. Etenim Ampliss. & Consultiss. Vir Dominus *Gislaus Magni*, Provinciæ Rangarwallasyslu Præfectus Regius & Judex ordinarius, in Prædio suo Hlidarenda/ ubi residet, qvotannis seri curat, metitq; non sine fructu. In locis etiam quibusdam Islandiæ Orientalis frumentum crescere accepimus. Qvare magis incolarum (qvi piscaturâ quam agriculturâ rem qværere malunt) incuria qvam terræ sterilitas obstare videtur, qvo minus Islandia hodie tantum frumenti incolis suis suppeditet, qvantum usui necessario sufficeret. *Terræ fertilitas.*

§. 3. *Hortos* qvidem rariores habet Islandia, reperiuntur tamen nonnulli *Olerum* aliqvot specierum feraces. *Sylvis* etiam hodie non luxuriat. Olim autem adeo densis consitam fuisse hanc Insulam Sylvis, ut errantes pecudes intra annum unum aut alterum tandem recuperarent, & itinera ac vias publicas cæsis arboribus aperire necessum esset, historiæ testantur. Restant nihilominus adhuc aliquæ, sed humiliores. Est igitur, ut notat *Mercator*, qvibusdam in locis lignorum aliqvis defectus, qvibusdam autem ita prospexit divina Providentia, ut nullâ lignorum premantur penuriâ, sed illis potius abundent. Deferuntur enim sæpissime ad litus potissimum boreale arbores grandiores, maris æstu ventorumqve turbine ex litore Gronlandico (*ut*

Horti *Sylvæ.* *Vid. Arngr. Jon. in Anat Blefk. Part. 3. fol. 63.* *In Atl. min. tab. Isl. p. 26.*

co (*ut creditur*) funditus extirpatæ, in tanta interdum Copiâ, ut non solum satis habeant Incolæ, unde ædificia navigiaq; ædificent, aliamqve supellectilem domesticam fabricent, sed aliis etiam communicare haud rarò possint.

Ferrum. *Sulphur.* §. 4. An varias *metallorum* species terra Islandica complectatur, nondum satis constat, *ferrum* autem ibidem esse compertum est. *Sulphur* in tanta suppeditat copia, ut aliqvot qvotannis naves onerarias replere possit. Sed hodie non tam freqvens est illa sulphuris avectio. *Mineralium nonnul. Sp.* Reperitur etiam ibidem *alumen, calx viva*, & alia nonnulla *mineralium* genera. *Lap. pretios.* Vidi etiam *lapides* aliqvot *pretiosiores* ibidem repertos, nempe: *Crystallum* optimi generis Adamente Bohemico non multo inferiorem, *Smaragdum, Jaspidem, Chalcedonium*, aliósq; nonnullos. Sed de hisce satis. Libet autem *Emsmi Michaelis* versus de Islandiæ muneribus, à *Mercatore* etiam in descriptione Islandiæ allatos, hîc adjicere. *In Atl. min. p. 28.*

Ultima Parrhasias Islandia spectat ad Arctos,
Sub caurum porrecta gradus: non divite tantum
Læta solo, cum vel cæsis occlusa cavernis
Sulphura flava Coqvit, mixtisq; extrudit arenis:
Pabula vel lætis pecori gratissima pratis
Fundit, & oppletas investit gramine valles:
Ac vicina etiam solidos cum littora pisces
Nec numeris nec mensura, certisve ferendos
Nominibus stipat, ratibusq; immittere certat.
Proventu siqvidem vario cum excesserit, uno
Hoc vincit tamen, & cumulato pisce redundat
Aucta opibus, fortesq; animi complexa colonos, &c.

THESIS IV.

Terra ὕψος seu habitudo. *Terra Islandica freqventibus intumescit collibus, passim etiam in montes editissimos attollitur. Valles autem crebris irrigantur fluminibus. Sunt & passim Fontes calidi, qvos Thermas appellant. Item Lacus, qvorum plurimi piscibus abundant.*

Montes notabiliores. §. 1. Ex *montibus* (*qvos plurimos habet Islandia*) *duo* sunt celebrio-

lebriores, *alter* ob insignem celsitudinem Snæfells Jokull vulgo dictus; *alter* autem ob incendia & flammas, qvas interdum evomit, Heckla appellatus. *Munsterus*, (α) *Frisius*, (β) & qvi hos seqvuntur, *Mercator*, (γ) *Schultesius*, (δ) *&c.* montes notabiliores Islandiæ *tres* faciunt, nempe: 1. *Hecklam*, 2. *Montem Crucis*, 3. *Helgam* vulgo Helgafell. *Blefkenius* (ε) autem unum ex his montibus, *Helgam* scilicet omittit, idq; optimo jure, *Colliculus* enim est, non *mons excelsus*, id qvod nomen etiam indicat, Fell enim *colliculum* seu potius *monticulum* denotat. Nunqvam etiam, qvod sciam, exarsit iste monticulus, aut (*ut nomt Mercator*) flammas & saxa eructavit. *Mons autem Crucis*, cujus mentionem faciunt Autores, nullus est, qvi peculiare aliqvid habeat, qvapropter & illum nos hic meritò omittimus.

(α) *ap. Arngr. Jon. in Anat. Blefk. Part. 2. f. 60.*
(β) *ap. eund. ibidem.*
(γ) *in Atl. min. l. c.*
(δ) *In Synops. Geog. pag. 486.*
(ε) *ap. Arngr. Jon. l. c.*

§. 2. Snæfells Jokull est mons Islandiæ occidentalis, non procul à litore situs, à *nive* nomen habens, qvâ cacumen ejus perpetuó obtectum est, altitudine sua omnes montes, qvos habet Islandia, superare creditur, unde etiam navigantibus sæpenumero haud obscurus directionis index est, per 30. enim milliaria in mari conspici fertur, *fulgure & tonitru* nullo modo notabilis est (*ut nugatur Blefkenius*) sudo qvoqve cœlo summitatem (*secus qvam idem notavit*) omnibus conspicuam habet.

Snæfells Jokull.

In Atl. m. l. c.

In desc. Isl. cap. 6.

§. 3. Heckla mons est Islandiæ meridionalis, non tam propter altitudinem, qvam incendia qvæ fovet subterranea & flammas, qvas interdum emittit, notabilis. Mons iste cum furit, pumices ciner esqve eructat, tanto fragore, ut tonitrua audiri, vel machinas bellicas grandiores explodi, ad multa inde milliaria existimares. Annotatum est montem hunc aliqvando in sinum Skagafiord (*qvi 30. plus minus milliaribus ab eo dissitus est*) cineres projecisse, hominibus tamen vel pecoribus nocuisse nunqvam audivimus. De monte isto Autores plurimi plurimas prodiderunt fabulas. *Cluverius perpetuum ignem eructare scribit.* (α) Mercator inter alia (β) *Hecklam tantâ saxonum ac cinerum egestorum copiâ omnia longè lateq; replere ait, ut ad vigesimum lapidem terra coli non possit.* Georgius Bruno (γ) *spectra ibidem sese offerre tradit, congressibus notorum tam manifesta, ut tandem qvam viventia excipiantur ab ignaris, nec deprehendatur error,*

Heckla.

Auth. de Heckla fabule.

(α) *Introd. ad Geog. l. 3. pag. 254.*
(β) *In Atl. m. l. c.*
(γ) *ap. Camerar. Medit. Histor. cent. 3. c. 17. prius- pag. 56.*

D

(δ) ap. eund. ibidem. *priusqvam disparuerint umbræ:* Peucerus, (δ) *montem hunc ejulantium miserabili ac lamentabili ploratu personare ait, ut voces plorantium circumqvaq; ad intervallum magni milliaris exaudiantur,* addit ille, *qvod corvorum ac vulturum nigerrima agmina, montem circumvolitent, qvæ ibidem nidulari ab incolis existimentur, cumq; prælia committantur alibi, aut in qvacunq; parte orbis terrarum cædes fiant cruentæ, excitari clamores atq; ejulatus ingentes, & commoveri horrendos circumcirca tumultus.* Hæc & hujus farinæ plurima figmenta (qvæ nimis longum esset recensere) apud Autores istos, & præter hos, etiam apud *Olaum Magnum, Blefkenium,* cæterosq; plurimos reperiuntur.

Auth. de Heckla figm. refutantur. Sed vix unqvam *fabulas Milesias* aut *Gerras Siculas* vaniora habuisse, sat scio. *Flammas* ut eructet mons iste perpetuas, tantum abest, ut multis interdum annis continuis ne vel *scintillam* emittere conspiciatur. Sunt etiam in vicinia *Hecklæ* habitationes & rura plurima, quorum quædam ultra tria vel quatuor milliaria ab ipso monte non distant. De *orco* autem Heclensi vetustum & anile commentum est, nec qvenqvam incolarum adeo stupidum esse existimo, ut fidem ei aliquam (*ut putant Autores isti*) tribuat. De *spectris, tumultu, ejulatu &c.* item de *corvis & vulturibus* (*vel ut Blefkenio placet, Mergis rubris*) circumvolitantibus purum putum figmentum est in Islandia, qvantum existimo, prorsus inauditum.

Blefkenij Auctoritas. Cap. 6. p. 66. Descript. Island. §. 4. Approbat nihilominus talia figmenta, qvædam etiam ipse comminiscitur, propriam experientiam allegando *Dithmarus Blefkenius* in probroso suo de Islandia libello, ubi iter suum Hecklense prolixè satis proseqvitur. Verum occurrunt ibi nonnulla, qvæ fidem Blefkenianam haud parum elevare videntur. *Primò* enim *Hecklam* montem Islandiæ Septentrionalis facit, qvum tamen sit meridionalis ejusdem moris, *Schalholtiæ* vicinus. *Deinde Hecklam* suam montem maritimum facit & mari allui, *Glaciemq; Gronlandicam* tres integros menses qvotannis circa eam natare tradit, qvum tamen aliqvot à mari milliaribus distet, nec unqvam, nedum tres integros menses, circa eam, utpote montem mediterraneum ferè, Glacies Gronlandica natet, qvippe qvæ, ut supra notavimus, in conspectum Islandiæ meridionalis rarissimè aut nunqvam venit. Est igitur veri

haud

haud abſimile, *Blefkenium* omnem iſtam ſuam *ſcientiam Heclenſem* ex famâ tantum incertiſſimâ hauſiſſe. Imo, loci iſtius cognitione aliqvâ imbutus, audacter aſſerere haud dubitaret, hominem iſtum, aut Heclam nunqvam vidiſſe, aut omnium impudentiſſimè mentitum fuiſſe.

§ 5. *Fluminum* alia majora, alia minora ſunt, multaqve horum piſcibus, præſertim Salmonibus abundant. Præcipui autem & notabiliores fluvii ſunt: Markarfljoot in meridionali Islandia apud montes Eyafioll fluens, nec non Thors aa fluvius inſignis à monte Heckla non procul decurrens, cui proximus eſt Olvers aa qvantitate haud minor, per provinciolam Islandiæ meridionalis Olves tranſiens, & non procul à portu Eyrarbacka in mare ſeſe onerans. *Albis* etiam (vulgò Hujt aa) nec ignobilis eſt fluvius, in ſinum Borgarfiord excurrens. In Boreali Islandia notabiliores fluvii ſunt: Skialfanda Fljoot in valle Bardardal decurrens, nec non Jokuls aa per provinciolam Reikiahuerfi fluens, & in ſinum Oxarfiord ſeſe exonerans, cui duo alii in Orientali Islandia fluvii cognomines ſunt, nempe Jokuls aa a Bru/ & Jokuls aa a Soleymaſaude/ qvorum *ille* per Provinciam Mulaſyslu/ *hic* autem in Provincia Skaptafellsſyslu labitur. Maximus autem Islandiæ fluvius eſſe creditur Lagar Fljoot in Orientali Islandia haud procul à Cænobio Skridu decurrens, in qvo anguis immenſæ longitudinis (*an verò tamen neſcio*) eſſe perhibetur. *Flumina notabiliora.*

§. 6. *Fontes calidi*, qvorum in Theſi mentionem fecimus, plurimi in Islandia reperiuntur, *qvidam* temperati, qvorum aqva admodum ſalubris eſt, & qvidem adeo, ut multi infirmi in talibus fontibus ſeſe lavantes, ſanitati haud rarò reſtituantur, *qvidam* autem ſupra modum fervidi ſunt, & ejusmodi uſibus neqvaqvam idonei. Ferventiſſimus talis fons reperitur in provinciâ borealis Islandiæ Thing Eyar Syslu/ qvi ob immenſum fervorem, aqvam perpetuò æſtuantem & ebullientem habet, qvam etiam interdum latè evomit ac ejicit. *Thermæ.*

§. 7. Cæteros *fontes mirabiles*, qvos in Islandia reperiri tradunt Autores, fere ignoramus. Et *Mercatoris* qvidem *fontem fumoſum* noſtra non approbat experientia, *qvi fumigantis* (ut ait) *Mercatoris Fons fumoſus.*

In Act. min. ait) *aqvæ vitio nativam cujusq; rei originem demoliatur, adeo ut*
Tab. Isl. p. *qvicqvid fumi istius exhalatione respersum fuerit in lapidea na-*
27. *tura duritiem, formâ duntaxat superstite, transmutetur.* Scribit tamen laudatus *Arngrimus Jonas*, se aliqvid tale de fontis cu-
In Anat. jusdam naturâ, in meridionali Islandia, juxta villam Haukadal
Blef part. inaudivisse. Qvod si autem veri aliqvid subest, res exemplo
2. f. 58. non caret. Meminit enim *Mercator* alibi *fontis* cujusdam, vel
In Descript. potius *stagni*, non procul ab *Armaco*, urbe *Hiberniæ*, *in qvô si*
Hibernia *basta defixa, per aliqvot menses relinqvatur, pars ea qvæ luto*
Tab. 1. *inhæsit ferrea, qva aqvæ immersa est, saxea reddatur, extans autem lignea remaneat.* In *Norvegia* etiam ejusmodi fontem reperiri mihi retulit *Hafniæ*, Consultissimus Vir *Absalon Beyer*, *Sarspurgensis*, in Norvegia ante hac Nomophylax, Amicus & Fautor meus plurimum honorandus, simulqve particulam ligni in eodem fonte lapideam duritiem nacti videndi copiam fecit.

Fons cerealis poculi saporem imitans. Mercat. & Blefk. *(α) In Anat. Blefk. sect. 2. f. 58.* *(β) In desc. Isl. c. 4.* *Fons Pestilens. Merc. & Blefk.* *In Act. m. l. c. in desc. Isl. l. c.*

§. 8. *De Fonte*, qvem *cerealis poculi proprietatem vel saporem* imitari tradunt Autores, non prorsus fictum est, teste *Arngrimo Jona*, (α) sed nulli fere est usui, aqve enim, nisi è vestigio pota, evaniti saporis, & sincerâ aqva deterior fit. Nec contra morbum Gallicum (*ut nugatur Blefkenius*,) (β) cuiqvam profuisse compertum est. Ignotum enim atq; inauditum fere in Islandia id genus morbi est. *Fons* autem *pestilentis unda*, cujus aqva, non secus ac venenum, potantes prosternat, (*ut tradit Mercator*) vel (*ut Blefkenio placet*) qvi aves etiam supervolantes, pestifero suo fumo interficiat, in Islandia neqvaqvam reperitur, nec repertus est unqvam, atqve ideo alibi investigandus, si verum est, qvod de *Styge*, item de tribus fontibus exitialibus in *Beroso Taurorum colle Plinius* scribit.

Fontes commutantes lanas albas in nigras, & nigras in albas, Wetter-

§. 9. Obtulerunt se non ita pridem pagellæ qvædam de Islandia, Germanico idiomate, in lucem emissæ *à Daniele* qvodam *Wettero*, qvi Insulam lustrasse se perhibet, in qvibus inter plurimas fabulas, plerasq; ab aliis scriptoribus, præsertim *Blefkenio* emendicatas, qvasdam etiam ab ipso Autore commentas, *fontium* duorum, *ni fallor* fit mentio, qvorum *alter* lanas albas in nigras, *alter* vero contrà, nigras in albas convertat. Tanta figmen-

figmenta, totqve Paradoxa nugator ille congesserat, ut haud vi de qvibus absqve re obstupescerem ad ingenium hominis, tam falsa literis etiam vide- mandare, & propriam præterea experientiam allegare non ve- fis Schulte- ritu. Qvod autem fontes istos attinet, non solum nunqvam fium in Sy- in Islandia visos aut repertos esse sat scio, sed an etiam in rerum nopsi Geog. natura dentur valde dubito, cum de ejusmodi fontibus apud p. 846. Scriptores altum sit silentium.

§. 10. Inter *lacus*, qvos habet Islandia, *duo* præcipue ob ma- *Lacus nota-* gnitudinem & pisciculorum capturam notabiles sunt, qvorum *biliores.* *alter* ad meridiem situs Thingwallawatn / vulgo dicitur; *alter* vero in Boreali Islandia Miwatn appellatur. In hoc lacu tanta pisciculorum est copia, ut accolæ, si vel maxime nullam in mari exercerent piscaturam, abundè tamen haberent qvo victitarent.

THESIS V.

Ex locis Islandiæ celebrioribus, duo *Episcopali sede*, unicus *Præfecti residentiâ*; & novem *deniq; Monasteriis, antiqvitus ibidem fundatis, inclaruerunt.* *Loca Islandiæ celebriora.*

§. 1. Urbes munitas & fortalitia extruere nunqvam fuerunt solliciti nostrates, qvum propter maximam ab aliis gentibus distantiam, nec non insignem Oceani vastitatem hostes fortiores metuendos sibi haud fore, sed potius perpetuâ frui licere pace, animadverterent, qvo inenarrabili Divino beneficio, nunqvam satis deprædicato, & cum infinitis thesauris haud qvaqvam commutando, Islandia plurimis orbis terrarum Regionibus felicior fortunatiorqve omni jure censeri potest.

§. 2. Cathedrali sede & Episcoporum residentiâ inclaruerunt *Hola* & *Schalholtia*, *hæc* in meridionali, *illa* in boreali Islandia. *Holensi Cathedræ* olim hæc paruerunt *Monasteria:* Thingeyrar / Reinistadur / Modruveller & Mukathuera / omnibus hæc 4. in boreali Islandiæ parte sita. Schalholtiæ a. subjecta Cœnobia hæc fuêre: Ofrida / Kirkiubær / Thyckuebær / WidEy / & HelgaFell / hoc in Occidentali, illud in meridionali, ista in Orientali Islandia. *Sedes Cathedrales Isl. II. Monasteria IX.*

Præfecti Residentia. dia. Præfecti autem Regii residentia *Besseftadu* est ad sinum Alstafiord / in meridionali Islandia.

Latitudo Holæ & Schalholtiæ à Gudb. Thorlacio Episc. Hol. observata, vid. Præfatio ejus ad Anatomen Blefkenian. §. 2. *Latitudinem Holæ* Excellentissimus Vir *D. Gudbrandus Thorlacius* Diœcesis Holensis qvondam Episcopus, meus Proavus, 65°. 4′ o. observavit, cui etiam respondet *brevissimi diei* qvantitas, qvæ ibidem duarum (& si qvid excedit) horarum, à Clarissimo *Arngrimo Jona* (α) aliisq; observata est. *Longitudinem* autem, Laudatus *Jonas* 14. ferè graduum ponit. Qvam ego tamen juxta mappas recentiores & correctiores ad 15. ferè gradum extendere mallem. *Schalholtiæ* etiam *latitudinem* idem observavit 64°. & aliqvot primorum qvæ *Bessestadis*, ut in tractu vicino, paulo minor est observata, nempe 64°. ferè, qvare & *dies* ibidem *longissimus* est viginti circiter horarum cum semisse, teste *Arngrimo Jona*. *Longitudo hic* est 13°. *Schalholtiæ* autem 16°. fere. Cœterorum locorum *longitudines*, & *latitudines*, qvum accuratè, qvantum sciam, observatæ non sint, malumus omittere, qvam perperam forsitan, ex tabulis & mappis easdem excerpere.

(α) *In Com. Island. part. 1. sect. 1. & in Anat. Blefk. part. 2. p. 36.*

THESIS VI.

Animalium Varietas. *Animalia* qvadrupedia *non admodum varia habet hæc Insula, præter enim mansveta & domestica, nimirum Boves, Oves, Capras, Eqvos, Canes & Feles, ex feris Vulpes tantum, interdum etiam Ursos agnoscit.* Volatilium *autem insignem copiam & plurimas species habet. Mare itidem Islandicum immensâ Piscium & multitudine & varietate abundat.*

Boves. Oves. §. 1. *Boum Oviumq;* Islandia in primis fœcunda mater ac nutrix est, *Ovesq;* majores, qvam hæ Regiones producit, plerasqve cornutas, nonnullas etiam qvatuor & qvinqve cornua habentes, *Boves* autem, non omnes (*ut nonat. Mercator*) plurimi tamen, cornibus carent. *Eqvos* habet Insula plurimos, non admodum magnæ, staturæ, sed cursus tamen celeritate præstantissimos. *Vulpes* etiam plurimæ ibi sunt, Ovibus & Agnellis infestissimæ,

In Ael. l. sæpe citato

Eqvi.

Vulpes.

qva-

qvarum multæ, pro tempestate anni colores mutant, adeò, ut quæ æstate nigræ s. potius fuscæ fuerunt, hieme instar nivis candidæ reddantur. *Ursi* in Islandia neq; freqventes sunt, neqve perpetui, cum Glacie enim Gronlandica adventant, & cum eadem plerumq; recedunt, quidam horum coloris sunt cineracei, qvidam albi, Bovisqve vel Eqvi magnitudinem multi æqvant. *Serpentes*, cæteraq; reptilia noxia & venenosa nulla habet Insula, privilegio cum *Hiberniâ* & *Creta* (*juxta Mercatorem*) communi. *Gliribus* etiam libera est, sed *Mures* habet freqventes. In qvibusdam autem, vel plerisq; circa Islandiam *Insulis* nulli degunt *Mures*, id qvod speciatim de Insula Grymsey / ad Septentrionale Islandiæ latus sitâ, inaudivi, & si pulvere istius Insulæ pavimentum, vel locus aliqvis, ubi Mures esse solent, aspergatur, mox aut intereunt, aut domum illam, vel locum prorsus deserunt.

Ursi. — *In Atl. min. Tab. 1. Hib. & in Desc. Ins. Cretæ.* — *Pulvis Insulæ* Grymsey *mures fugans.*

§. 2. Ex *Avibus* (*qvarum plurimas species habet Islandia*) *aliæ* sunt domesticæ, ut *Galli, Gallinæ, Anseres, Anates, Columbæ*; (sed hæ tamen omnes præter Gallos & Gallinas rariores) *aliæ* Campestres, ut *Aqvilæ, Falcones*, (qvi etiam candidi reperiuntur) *Accipitres minores, Corvi* (nulli tamen, ut notat Mercator, albi,) *Perdices, Cuculi, Alaudæ, Passeres, Motacillæ, &c. aliæ* deniq; aqvaticæ, ut *Cigni, Anseres majores & minores, Anatum multæ species*, qvarum unica, quæ Ædarfugl vulgò dicitur, *plumas* habet propter mollitiem singularem præstantissimas, ab Exteris vehementer desideratas, summoqve in pretio apud eosdem habitas. Sed hæc de avium varietate (*qvam tamen ne qvà minimam qvidem partem enumeravi*) dicta sufficiant. *Piscium* varietas paucissimis explicanda jam superest.

Avium præcipuæ species. — *In Atl. min. Tab. Isl.* — *Anatum qvædam species* Ædarfugl *appellata plumas habens præstantissimas.*

§. 3. *Fluvialium Piscium*, non tam varietate, qvam abundantiâ gaudet Islandia; præter *Salmonem* enim *majorem* (*vulgo* Lax) *& minorem* (Sylung *appellatum*) multas non agnoscit species. *Marinorum* autem & immensa est copia, & varietas imperscrutabilis, horum alii sunt majores, alii minores. Ex minoribus communissimi sunt: Asellus, Solea, Raja, Canis & Lupus marini &c. Ex majoribus autem notiores sunt: Steipereidur 20. circiter perticarum decempedalium longitudinem, & cras-

Pisces fluviatiles. — *Pisces marini.* — *Minores.* — *Majores.*

sitiem

ſitiem huic proportionatam habens. Sléttbakur (*à plano tergo denominatus*) 60. plerumq; cubitorum communium longitudinem habens, quem ob pinguedinem inſignem Piſcatores *Hollandi, Galli* & *Hiſpani* præcipue inſectantur, capiuntq;. Sandræta, 30. plerumq; ulnarum, nomen habet ab arena, cui incumbere amat, in ipſo enim litore ut plurimum conſpicitur. Et hi quidem omnes branchias habent, & dentibus carent, carnemqve habent ſaluberrimam & eſui accommodatiſſimam. Sunt & aliæ Balænarum ſpecies naviculis & piſcatoribus infenſisſimæ, quæ dentes habent; ſed Branchiis carent, quarum carne nemo veſcitur, ut: Hroßhueſt ſ. *Caballus marinus*, immanis beſtia, à juba eqvina, qvam referre perhibetur, id nominis ſortitus, Nauthuell ſ. *Bos marinus*, ingens etiam bellua, à mugitu, qvem edit, horrendo ſic dictus. Skotumooder vel *Rajæ mater*, monſtroſa beſtia, Rajæ aliqvo modo ſimilis, ſed infinitis modis major. Hæc alis naves grandiores interdum evertere perhibetur. Burhuell caput habens inſtar domus prægrande, unde etiam denominationem accepit. Bur enim Islandis penuarium denotat. Corpus autem reliqvum multo minus eſt, qvam ut capiti in proportione reſpondere videatur. Cerebrum habet copioſisſimum, qvod multis morbis mederi perhibetur. Naahualur / pallidi coloris, à cadavere humano, (qvod naar *Islandis dicitur*) denominatus, qvadraginta ulnarum longitudinem raro excedere fertur. In anteriori capitis parte *dentem* habet prominentem, qvò prædam inſectatur, hunc pro *Monocerotis cornu* qvidam venditant, venenis enim adverſari perhibetur. Dentem hujus Piſcis, B. meus *Parens*, Diœceſis Holenſis qvondam Epiſcopus, ante annos aliqvot nactus eſt, miſitqve ad Sereniſſ. Daniæ Regum. Longitudo ejus qvatuor circiter cubitorum fuit, craſſitudo autem, virilis brachii craſſitiem non multum excedebat. Forma recta, teres, in fine acuminata fuit, Colorem autem habuit inſtar eboris candidiſſimum. Sed tantum de Piſcium varietate, adeoq; Sectione noſtra priore, ad ſeqventem jam σὺν θεῷ nos accingimus.

Monoceros Marinus.

SECTIO

SECTIO POSTERIOR
De
INCOLIS.

THESIS I.

Originem suam Gens Islandica à Norvegis ducit, qvi Anno Christi 874. Tyrannide Haraldi Pulchricomi, Norvegiæ Regis, novas qværere sedes adacti in Insulam hanc antea desertam colonias transtulerunt, eamq́ primi inbabitarunt. *Gentis Origo.*

§. 1. Absolutâ jam Islandiæ qvalicunq; *Chorographia*, de *Incolis* paucula dicenda restant. Ac primò qvidem consideranda corum venit Origo, qvam non ab aliis, qvàm Norvegis eos ducere luculentissimè testantur, *tum* Annales Islandici, (*qvi non solùm, undè, qvâ occasione, & qvomodo eò appulerint Norvegi isti Exules, & postea in gentem excreverint Islandicam; sed etiam qvem qvilibet agrum seu locum habitationi destinatum elegerit, distinctissimè referunt*) *tum etiam* leges & instituta plurima, à Norvegis mutuata, nec non lingva eorum vernacula & literatura antiqva Runica, qvâ olim usos fuisse eos constat. *Vid. Specimen Island. Chorogr. Arng. Par. 1.*

§. 2. *Occasio* habitatæ Islandiæ præcipua Haraldi Pulchricomi Tyrannis fuit, cum nimirum ille universum Norvegiæ Regnum suo subjecturus Imperio, Regulos (*qvos plurimos eo tempore habuisse fertur Norvegia*) expelleret, incolasq; variis exerceret gravaminibus, partim qvædam bona avita confiscando, partim pensiones annuas de illis exigendo. Qvod animadvertentes Viri Generosi, jugum hoc qvocunq; modo excussuri, relictis fundis & possessionibus suis satis amplis, Patriâ dulcissimâ cedere, qvam Tyranno obtemperare maluerunt. Patriæ itaqve desiderium exuentes, in Insulam hanc unà cum familiis commigrarunt, qvam non solum Incolis & habitationibus, sed habitationum etiam ruderibus vacuam, imò omni humani cultus vestigiis prorsus destitutam deprehenderunt, adeo ut tum primum ædificia in solo rudi ac inexculto excitanda & erigenda es- *Occasio habitata Islandiæ. Vid. Chronicon Norveg.*

Vid. Arngr. Jon. Spec. Isl. pag. 85. & Anatom. Blefk. Part. 2. f. 64. da essent, viaq; publica, exscisso nemore, alibi saxoso solo de lapidato, aperienda. Unde in fumos abeat necesse est qvorundam conjectura, nullo veritatis argumento suffulta, de Islandiæ habitatoribus Norvegis anterioribus.

Ingolfg primus Isl. inhabitator.

§. 3. Coloniæ ergo hujus in Islandiam traductæ Primipilum & Antesignanum Antiqvitates nostræ faciunt Ingolfum, Virum Nobilem, Ormone libero Barone de Fyrda Filcke in Norvegia progenitum, de qvo Vetus MS. hæc habet: Ingolfur er frægstur Allra Landnaams Manna / thui hann kom hier ad ruddu Landi / og byggdi fyrstur Landid / og giordu thad adrer efter hans Dæmi/ i. e. *Ingolfus inter omnes terræ hujus* (Islandiæ) *occupatores celeberrimus est, is enim desertam eam deprehendens primus incoluit, id qvod ad ejus exemplum cæteri fecerunt.* Occupavit autem Infolgus prædium Ingolfshofda in Meridionali Islandia, *de ejus nomine sic appellatum*, Anno Christi 874. Duravitq; hæc Coloniarum traductio annos 60. ad Annum nempe 934.

Apud Arngr. Jon. in Spec. Island. Memb. 1. p. 6.

Pontani sententia de æra habit. Isl.

§. 4. Circa æram hanc Islandiæ primum habitatæ Celeberrimus *Isaacus Pontanus* diversum sentit, qvi ex Diplomatibus qvibusdam circa annum 834. *Ansgario* Archi-episcopo Hamburgensi, ab Imperatore *Ludovico Pio*, nec non *Gregorio IV.* Pontifice Romano datis, de inculcanda & propaganda fide Christiana apud Septentrionales Populos (*inter qvos Islandorum & Gronlandorum expressa fiat mentio*) evincere vult, Islandiam ante annum 874. cultam fuisse. Verum qvo minus nos huic subscribere possimus sententiæ, obstant Antiqvitates tam nostræ, qvam Norvegicæ, qvæ omnes magno consensu, in annum modo citatum 874. digitum intendunt, extraneorum Dynastarum æra concorditer satis annotatâ, ut Imperat. Roman. Pontif. Regum Daniæ, Norveg. Svec. Angliæ, Hybern. &c. qvæ omnia & singula ita conveniunt, ut literarum vel instrumenti alicujus peregrini Apographum (*nam Autographum Clarissimo Pontano non esse visum existimamus*) variis exceptionibus & suspicionibus obnoxium, Annalibus tam concinnis præferre, piaculum esse videatur. Nam literas istas qvod attinet, Primò dubium alicui haud immeritò movere poterit, cur Ansgarius, alias propagandæ Religionis Studiosissimus, fidem Christianam

Ratio cur Pontani sententiæ subsc. non poss.

apud

apud *Islandos* & *Gronlandos* sicut apud *Danos, Svecos, &c.* annunciari non curaverit, aut saltem tentaverit. Qvod nunqvam factam esse manifestum est, non solum ex nostris antiqvitatibus; sed ex Historiâ etiam Ecclesiasticâ Bremensi, qvæ tamen minime Ansgarianam diligentiam neglexisse videtur; sed plurima, etiam minuta, ad nominis ejus celebritatem qvodammodo spectantia, sollicitè satis corrasisse. Nec minorem deinde auget suspicionem, qvod *Leo* & *Nicolaus* Pontifices Romani, in confirmationibus istius Privilegii eidem *Ansgario* datis, de *Islandis & Gronlandis*, cæteris tamen Populis nominatis, pisce magis muti sint, our? an qvia in Autographo expressos non viderant? an qvia de *Islandia* & *Gronlandia* nondum habitatis rectius informati fuerant?

Hist. Eccles. Bremens. c. 28. fol. 12. & in Privilegiis Archi-Eccl. Hamburg. eodem libro contentis f. 246.

§. 5. Est igitur veri haud absimile, Monachos seqvioris seculi, laudum Episcopi sui avidissimos præcones, Islandorum & Gronlandorum nomen (*nam Gronlandiam, ad annum usq; 982. omni humano cultu destitutam, aqvè ac Islandiam Ansgariano Privilegio contineri putamus*) in tabulas jam exscribendas, vel typis mandandas intulisse, qvo magis eorum Ansgarius totius Septentrionis Evangelista audiret. Nam si in literas Divinas addendo, adimendo, invertendo &c. plurima sibi permiserunt diversorum temporum Hæretici; qvid in humanas humana non audebit aut præsumet temeritas? Nisi forte, juxta conjecturam Clarissimi *Arngrimi Jonæ*, *Islandia* hic intelligatur *Zichiniana*, supra memorata, vel pro *Islandia* legi debeat *Frislandia* vel *Estlandia*, & pro *Gronlandia Engronlandia*. Has enim Insulas absqve annalium nostrorum perturbatione Ansgarianæ æræ facile largiri possumus. Sed qvicqvid tandem sit, penes æqvum arbitrum judicium esto, an propter instrumenti alicujus peregrini Apographum, adeo suspectum, Antiqvitates & Annales domesticos, de rebus domesticis (*qvi mos nusqvam Gentium adhuc obtinuit*) malæ fidei crimen luere, æqvum sit ac justum.

Specim. Isl. part. 2. Memb. 2. p. 142.

§. 6. Nec nos hic moratur Solinus (*& si qvi cum eo faciunt Veteres Geographi*) dum Thulen Insulam incolas habere dicit, qvi sub initium veris, inter pecudes pabulo victitent, arborum-

Solini sent. de Thule Incol. c. 25. f. 303.

qve fructus in hyemem colligant, &c. Nam qvod de aliis forsitan Regionibus vel Insulis Septentrionalibus acceperat *Solinus*, homo à nostro axe remotissimus, id procul dubio Thulæ adscripserat, haud secus ac *Procopius*, qvi pro *Thule Scandinaviam* ineptissimè arripit, de qvo supra. Deniqve si nostro tempore de *Islandia* satis nota & navibus freqventatâ, plurima vana & futilia non solum narrantur, sed literis etiam mandantur; Isto ævo de *Thule* parum cognitâ (*teste Ortelio*,) multas extitisse fabulas, qvis diffidet, aut magnopere mirabitur?

Sect. 1. Th. 1. §. 17.

lib. 4. Rer. Geogr. pag. 139.

THESIS III.

Reip. apud Islandos forma.

Respublica Islandorum hoc tempore Monarchica est, sub felicissimo Augustissimi Daniarum Monarchæ Imperio, qvod per suum exercet Vicarium, qvi hodie Gubernator salutatur.

§. 1. A tempore habitatæ Islandiæ ad annum usqve Christi 1261. Aristocraticæ ferè Reipubl. forma ibidem obtinuit, qvo ipso Anno Regi Norvegiæ, Haqvino, Haqvini Filio, Sverri Nepote, homagium præstiterunt Incolæ, atqve ita Norvegiæ Regno primum tributarii facti sunt, non vi aut armis; sed voluntariâ, minimeq; coactâ submissione. Rege præter certas conditiones & privilegia, sibi suisq; successoribus servanda, faverem, defensionemq; Regiam pollicente; Populo vicissim, ad obseqvia debita Regi servanda, tributaq; justa solvenda, se suosq; posteros obligante.

Vid. Chron. Norvegicum & Chrymogæa Arngr. item Specim. Isl. part. 2. membr. 2. p. 142. Nec non Anat. Blefk. part. 2. p. 41.

§. 2. Paruit itaqve Islandia Regibus Norvegis, annis 127. usq; dum D. Margareta Waldemari III. Daniæ Regis Filia, à funere Filii Olai, (qvem ex Norvegiæ Rege Haqvino Magni Filio, susceperat) Daniæ & Norvegiæ Regnis potiretur, anno nempe 1387. Ex qvo tempore Daniæ Regibus paruit Insula ad hodiernum usq; diem, qvo Daniæ & Norvegiæ Sceptra, piè, augustè & gloriosè tenet ac moderatur Augustissimus ac Invictissimus Monarcha FRIDERICUS III. cui homagium Anno 1649. Incolæ præstiterunt. Hæreditarium autem Majest. suæ jus, absolutamqve regendi potestatem juramento confirmarunt ac comprobarunt Anno 1662. Exeqvutore utriusq; hujus homagi

Vid. Chrymog. l. 3. nec non Chron. Donic. Arnoldi Huitfeld.

gii Illustrissimo Heroe HENRICO BIELCKE, Eqvite Aurato, Sereniss. Reg. Maj. Archiadmiralio ac Insulæ Gubernatore Eminentissimo.

THESIS III.

Ecclesia à duobus administratur Episcopis, quorum alter Boreali, alter reliqvis Insulæ partibus præest. *Regimen Ecclesiasticum.*

§. 1. Annis 126. Islandi, sicut alii Septentrionales Populi, Ethnicismi tenebris sepulti fuerunt, eosdemq; qvos Dani, Sveci, Norvegi, &c. Deastros coluerunt, qvos generali nomine God/ item *Asos* appellabant. *Asi* ab Asia dicti sunt, qvasi *Asiani* vel *Asiatici*. Tradunt enim Antiqvitates ex *Asia* in orbem hunc Septentrionalem homines qvosdam colonias transtulisse, qvos variis tam animi, qvam corporis dotibus pollere animadvententes Septentrionales populi, non solum ambabus manibus eos exceperunt; sed dominium etiam, & sceptra ultrò obtulerunt, qvæ cum summâ dexteritate administrarent, Deos, non homines crediderunt, atq; idcirco divino eos honore mactarunt, qvorum progeniem, Asaætt (*Divum genus*) item Godkunnug ætt (*celebre Deorum genus*) appellabant. Præcipui horum fuêre: Othin/ Thor / Balldur / Niordur/ Freir/ Tyr &c. *Othin*, vel *Othinus* Deorum Princeps ac Pater salutabatur, cujus Uxor *Frygga* Dearum omnium Regina ac Domina putabatur. Aula Othini *Walhalla* dicta est, qvam omnibus in armis fortiter occumbentibus lætum post funera hospitium præbere credebant. *Thorus*, Othini Filius, Deorum fortissimus existimabatur, & post Othinum potentissimus, qvi etiam *Jovis* loco cultus esse videtur. *Ballderus*, Othini etiam Filius, formæ Majestate, sapientiâ ac benignitate omnes Deos excellere putabatur. *Niordus* in Ignem, Ventos & Pelagum dominium sibi præcipue vendicabat. *Freierus* autem Pluviæ, serenitati & annonæ præesse putabatur. cujus Soror *Freja* amorum ac voluptatum Dea credita est. *Tyrus* propter animositatem & audaciam maxime commendatur, ac *Martis* vice cultus esse videtur, Monomachiis enim ac præliis numen suum potissimùm exercere credebatur.

Vid. Edda Prologus. *Deastri Veteres.* *Othinus.* *Frygga Dea.* *Walhalla Othini aula.* *Thorus.* *Ballderus.* *Niordus.* *Freierus.* *Freia Dea.* *Tyrus.*

§. 2. Diis hisce suis dies aliqvot hebdomadis consecrarunt Veteres, nempe *Tyro* diem ♂, Tyrsdag (*qvanqvam Clarissimus Magnus Olavius Islandus diem hunc Dysæ, qvæ justitiæ Dea credita est, consecratum esse existimet*) *Othino* diem ☿ Othinsdag. *Thoro* D. ♃ Thorsdag. *Freiero* (*vel ut nonnullis placet, Freiæ Amorum Deæ*) D. ♀ Freidag. Qvæ dierum denominatio apud *Danos*, *Svecos*, & *Norvegos* etiamnum in usu est, apud *Islandos* autem rectius abrogata & obsoleta. Habuerunt præter enumeratos hos Deastros Septentrionales populi alia etiam numina (*Deos nimirum ac Deas*) quæ religioso cultu adorabant, de qvibus videsis *Eddam*, seu Mythologiam veterum Septentrionalium, per Excellentissimum *D. Petrum Resenium* anno proximè elapso Hafniæ editam. Maximo autem honore culti sunt *Othinus* & *Thorus*, qvorum ille *Danis* & *Svecis*, hic vero *Norvegis* & *Islandis*, præcipuum & qvasi tutelare numen fuisse videtur. Sed de hisce satis. Ad Religionis Christianæ in Islandia propagationem, & Ecclesiæ ibidem fundationem, ejusdemq; incrementa transeo.

In Lexico Runico. p. 25.

à Mythol. 18. ad 27. Nec non Mythol. 30.

§. 3. Anno Christi 982. de fide Christiana inter Islandos agi cæptum est, sed non admodum magno cum successu. Anno deinde 997. auspiciis Olai *Trigonis Norvegiæ* Regis, *Tangbrandus* qvidam de Religione in Islandia concionatus est, qvi etiam nonnullos incolarum ad fidem Christianam convertit, tandem autem Anno 1000. ejusdem Olai Regis pietate, ac promovendæ religionis diligentiâ interveniente, in fidem Christianam publicè ac solenniter juratum est. Patet igitur, non ad Ansgarii tempora, qvippe qvi ante annos ferè ducentos jam tum vivorum numero sublatus fuerat, teste Historiâ Ecclesiasticâ Bremensi. Neq; ad annum 1398. (*ut somniat Blefkenius*) æram Islandiæ conversæ extendendam esse, id qvod præter Nostratium ac Norvegorum Annales etiam Chronicon Bremense confirmat, dum asserit: *Adalbertum* Episcopum Bremensem (qvi circa annum 50. supra millesimum floruit,) *DEO gratias egisse, qvod suo tempore Islandi ad Christianam fidem conversi fuerint.*

Consulatur Arngr. Jon. de Idol. veterum Islandorum in Crymogæa.

In Anatome Blefk. f. 42. Vid. Com. Isl. p. 2. sect. 1. f. 50. ad 59 & Crym. l. 2. Cap. 3. f. 13. Descr. Ins. Thul. p. 72. Sect. 1. Th. 5.

§. 4. Duas Islandiam habere Episcopales s. Cathedrales sedes supra diximus, *Holam* nimirum & *Schalholtiam*, *hanc* in Australi, *illam* in Boreali Islandia sitam. Primus Schalholtensis Epi-

Sedes Cathred. Vid. Histor.

Episcopus fuit Islephus Anno Christi 1057. ab Adalberto Bremensi Archi-episcopo ordinatus. Holensis autem primus Jonas Ogmundius fuit, ab Archi-episcopo Nidarosiensi in Norvegia, Anno 1106. initiatus, uterq; horum Episcoporum cum suis successoribus, Romanæ Ecclesiæ & Religioni addicti fuêre, usq; ad Martinum Enerium Schalholtensem, & Olaum Hialthonium Holensem Episc. qvi primi, auspiciis Sereniss. Daniæ Regis Christiani III. Evangelicæ doctrinæ, secundum Augustanam Confessionem, præcones in Islandia fuêre. Ad qvam tamen magis stabiliendam plurimum præstitit Olai Hialthonis Successor Gudbrandus Thorlacius, Holensis Episcopus, de Ecclesiis in Patria sua communi suffragio, omnium præclarissime meritus, qvi primus Typographiam invehendam, librosq; plurimos Theologicos, *(& inter hos SS. Biblia, ipsius opem & studio juxta Lutheri versionem emendatius & correctius translata)* Holæ excudendos curavit, non sine maximo Ecclesiæ emolumento. Est itaqve hoc tempore, divinâ favente clementiâ, in tota Insula, Ecclesia optimè constituta, ab omnibus sectis alienis prorsus immunis ac libera.

Eccl. Brem. l. cit. Et Commentarius Isl. Arng. Episcopi Evangelici, & Reformatio religionis, circa Annū Christi 1550. Typographia.

§. 5. Ædes sacras divino cultui destinatas circiter 330. habet Insula, Cœnobia *(ut supra diximus)* novem, qvorum tamen usus, inde à tempore reformatæ Religionis, nimirum An. 1558. non Ecclesiasticos, sed seculares penes est, qvi ex eorum reditibus Reg. Maj. certam pecuniæ summam qvotannis pendunt. Nosocomia qvatuor, unicum in qvalibet Insulæ qvadrante, Regia liberalitate ibidem fundavit, nunqvam satis Laudatus Monarcha FRIDERICUS III. Anno 1640. qvorum inspectio Episcopos penes est. Habet etiam Islandia Scholas duas Triviales, alteram Holæ, alteram Schalholtiæ, qvarum qvælibet 24. Eleemosynarios Regios nutrit, qvibus de victu & institutione, utraq; gratuitâ, prospicere Episcopi tenentur.

Templa sect. 1. Th. 5. Cœnobia. Nosocomia. Scholæ.

§. 6. Ordinationes ac instituta Ecclesiastica, nec non omnes ritus sacros, cum Danis communes habent Islandi. Habet etiam qvælibet Præfectura suum Præpositum, qvi Ecclesiarum sibi commissarum inspectionem habet, & in negotiis Ecclesiasticis levioribus dispensat, qvæ autem majoris sunt momenti ad Episcopos

Instit. & ritus Ecclesiast. Præpositi Præfecturarum.

ſcopos deferuntur, qvi Eccleſias qvotannis viſitant, examinantqve. Sed hæc de Eccleſiaſtico Statu in præſenti dicta ſufficiant.

THESIS IV.

Politicum regimen.

Politicum Statum, Duumviri, ſeu Judices duo generales moderantur, qvorum alter Orientalem & Auſtralem; alter Occidentalem & Septentrionalem Inſulæ qvadrantem, ſub ſua juriſdictione & Inſpectione habet.

Leges.

§. 1. Legibus Islandi utuntur Norvegicis antiqviſſimis, qvas Magnus Norvegiæ Rex, Haqvini (*cui primo homagium præſtiterunt Islandi*) Filius, plurimis in locis auxit, correxit, atqve emendavit. Harum adminiſtratores, præter Duumviros, ſ. Judices illos generales, Islandicè Logmenn appellatos, etiam ſunt Judices Præfecturarum, qvi Syslu Menn vulgò dicuntur, qvorum qvisqve in ſua præfectura jus dicit, ac tributa Regi ſolvenda colligit. In qualibet autem Præfecturâ à Judicibus eliguntur & ordinantur Aſſeſſores aliqvot, Islandicè Logrettu Menn / vel Refndar Menn appellati, qvi unà cum Judice cauſas forenſes cognoſcunt, ſententiasqve ferunt. Sunt etiam præter hos Provinciolarum curatores Hreppſtiorar dicti, qvibus præcipue pauperum cura eſt, Viduarum ſc. Orphanorum aliorumqve, qvi aut ſenio confecti, aut morbo vel langvore impediti ſemetipſos ſuſtentare neqveunt, inter qvos Eleemoſynas diſtribuunt, qvas omnes tam Eccleſiaſtici, qvam Seculares, pro ſua qvisqve conditione ac facultate, annuatim erogant.

Judices Generales. *Judices Provinciales.* *Aſſeſſores.* *Provinciolarum curatores.*

Comitia anniverſaria.

§. 2. Circa Kalendas Julias in media Inſula conventus univerſalis ſeu Comitia qvotannis celebrantur, ad qvæ Incolæ omnium ordinum confluunt. Heîc à Duumviris & 24. Aſſeſſoribus ex omnibus Præfecturis ſelectis, negotia Inſulæ præcipua pertractantur, lites, ſi qvæ inter Incolas intercedunt, intricatiores gravioresq; dirimuntur, ſententiæq; annuo ſpatio in provinciis latæ examinantur.

THE-

Ædificia *Islandi inhabitant ex ligno*, *cespite, & saxo constructa.* Victus *præcipuus in carne & Piscibus consistit.* Amictus *autem communissimus Pannus est, vel importatus, vel ibidem confectus.* *St. Oeconomic.*

§. 1. Plurima Incolarum *ædificia* constat parietibus ex cespite haud inscitè constructis, interiusque asseribus seu tabulis ligneis vestitis; & tectis ligneis, quæ etiam vitandæ aëris clementiæ ergò terra graminea obducuntur. Sunt tamen haud pauca ædificia, præsertim sacra, quæ ex solido ligno confecta sunt, satis ampla & sumptuosa. Falsum igitur est, quod *Adamus Bremensis*, (α) *Crantzius* (β) *Olaus Gothus*, (γ) *Blefkenius*, (δ) & ab his decepti *Hermannus Fabronius*, (ε) *Mercator*, (ζ) *Schultesius*, (η) cæterique recentiores tradunt de specubus subterraneis, & mansiunculis ex piscium ossibus extructis, ac ab Islandis habitatis: quod figmentum solide satis ab Arngrimo Jona, (θ) antea refutatum est. Nec minus falsum est illud *Bremensis*, aliorumque *qui ex eo hoc annotarunt*, convitium, dum scribunt: Islandos communi *tecto, strato, & victu* cum jumentis uti. Vix enim aliqvis tam abjectæ sortis homo reperietur, quin casulam aliquam solis pecoribus destinatam habeat. Calumnia autem de victus communitate stupidior est, quam ut refutationem mereatur, quis enim homines fœno, & jumenta contra carne, piscibus, & ejusmodi cæteris vesci credet? *Ædificia.*

§. 2. Victûs in hac Insula nulla ex inopia, Divinâ sic providente Clementiâ, sed vili satis pretio venundatur. Communissima Incolarum esca est caro Ovilis & Bubula, Pisces marini & aquatiles, panis, Caseus, Butyrum, &c. Potus nonnullis est cerevisia importata, vel ibidem cocta.

(α) Histor. Eccl. Brem. desc. Thul. p. 72.
(β) ap. Mercat. in Atl. min. p. 28.
(γ) ap. eund. ibid.
(δ) In descr. Isl. Cap. 5.
(ε) In hist. mundi p. 2. f 53.
(ζ) In Atl. l. c.
(η) In Synopf. Geogr. p. 188.
(θ) Crym. l. 1 c. 5. & Comm Isl p. 2. sect. 2. 9. & 15.

Nonnullis liquor ex certis quibusdam herbarum fruticumq; speciebus extractus, ac in modum cerevisiæ decoctus, potus sane haud insipidus. Plerisque autem aqua sero lactis acetoso commixta. De piscibus minutim contusis, ac velut in farinam redactis, quibus Islandos panis loco in mensa, uti scribunt *Mercator*, *Schultesius*, *&c.* nos plane latet, & pro figmento undelibet hausto habemus. Est quidem panis apud tenuioris sortis plebeculam rarior, quo tamen non prorsus destituitur, plurimi enim aliquid farris, unde panem conficiant, apud Mercatores sibi comparant. Apud ditiores autem nullus panis est defectus.

In Atl. min. Tab. Isl. pag. 28.
In Synops. Geog. p. 485.

Vestitus.

§. 3. Vestimentorum communissima materia pannus est, isque vel importatus, vel ibidem confectus. Virilium vestium forma veterum Germanorum habitum ferè refert. Fœminæ vittâ ex linteo albo caput vinciunt, cui pileolum imponunt, cæterisque vestibus (*quarum formam, cum harum Regionum mulieribus communem fere habent*) tunicam ex parte demissam superinduunt. Aut igitur prorsus insanit, aut impudentissime (*ut solet*) mentitur Blefkenius, dum utrumq; sexum in Islandia eodem incedere habitu scribit.

In desc. Isl. Cap. 3.

Merces.

§. 4. Quæ ad rei familiaris sustentationem pertinent, & ipsa Insula non satis suppeditat, ut & res cæteras necessarias Mercatores Hafnienses invehunt, ut sunt: frumentum & far, panis biscoctus, sal, cerevisia, vinum, pannus, linum, lintea, funes, pecunia, ferrum, lebetes ænei, ligna, &c. Qui vicissim Pisces induratos, carnes ovillas & bubulas, sebum, butyrum, boum tergora, oviumq; pelles, pannum Islandicum, &c. exportant.

THESIS VI.

Lingua Incolarum.

Linguâ Islandi utuntur veteri Norvegicâ, quam, ut & literaturam antiquam* Runer / *vel* Runaletur *vulgò dictam, Majoribus suis Norvegis acceptam referunt.

§. 1. Lin

§. 1. Lingva hæc olim Gautamaal/ i.e. Gothica, à Gothis quibus vernacula fuisse traditur, dicta est. Dicebatur etiam Norræna/ Septentrionalis, latissimo suo in Regionibus Septentrionalibus usu. Non enim in Norvegia solum, sed in Dania etiam & Svecia vernaculam fuisse hanc lingvam, inter alia argumento satis palpabili esse possunt Monumentorum Cipporumque sepulchralium passim in hisce Regionibus repertorum, inscriptiones antiquissimæ, (*quarum plurimas ab interitu & oblivione felici successu vindicavit Celeberrimus Wormius*) ut & Rhythmi & poëmata antiquissima Virorum Illustrium hâc ipsâ lingvâ edita, inter quæ apud Excellentissimum *Wormium* videri potest elegantissima fortissimi Daniæ Regnis Regneri Lodbrock Oda, quam Anno Christi 857. in carcerem crudelissimum, & serpentibus venenosis scatentem ab Anglis detrusus, inter serpentûm ac viperarum morsus truculentissimos animosâ voce ipse cecinit. Continet autem oda isthæc Lodbrochi facinora & res gestas, habetque 30. ferè strophas, quarum quælibet 10. versiculis absolvitur, quamlibet autem Stropham hic intercalaris orditur: Hiuggum wier med hiorvi/ i.e. *Feriebamus ense, vel pugnavimus ense.* Epilogum autem hunc habet:

In Monumentis Danicis.

In Literat. Runica fol. 182. & seq.

Videri etiam potest Saxo Grammaticus Histor. Dan. l. 9.

Fy funst hins ad hætta/	*Fert animus finire,*
Heim bioda mier Dyser/	*Invitant me* Dyse, *(Deæ)*
Sem fra Herians hollu/	*Quas ex* Heriani(Othini) *aulâ*
Hefur Odinn mier Sendar/	*Othinus mihi misit,*
Gladur Skal eg Ol med Asum	*Lætus cerevisiam cum* Asis*(Diis)*
J Ondveige drecka/	*In honoratissimâ sede bibam.*
Lifs ern lidnar Stundir/	*Vitæ elapsæ sunt horæ,*
Hlægiandi Skal eg deya.	*Ridens moriar.*

§. 2. Sed ita jam *lingva* hæc à moderna *Danica*, *Svecica*, & *Norvegica* discrepat, idque præcipuè ob frequentissima aliarum gentium commercia, ut diversissimum idioma esse diceres, nec usquam, *quod sciam*, gentium, præterquam in

In Literatura Danic. fol. 137. Islandiâ, pura ac incorrupta hodiè servatur, id quod suo nobis confirmat calculo Celeberrimus *Wormius*, dum ait: *Hæc lingva* (Septentrionalis) *nuspiam in Septentrione purior adhuc asservatur, quam in Islandiæ, Daniæ Insula famosissima, cujus Incolæ, præterquam quod exterorum commerciis minus eam depravari sint passi, ab omni ævo, varias tum populorum suorum, tum reliquorum Aquilonarium res gestas eâ consignando, incorruptam, & apud se servarunt, & ad posteros transmiserunt. Quo nomine à Saxone nostro in Præfatione suæ historiæ summopere commendatur.* Hactenus *Wormius*.

Literatura Runica. § 3. *Literatura Runica* apud nostrates jam vera absoleta est, in cujus locum successit literatura Germanis Danis, aliisque Septentrionalibus Populis, usitata. Runarum autem curiosus Excellentissimi *Wormii* Opus, quod inscripsit, LITERATURA DANICA, evolvere poterit, ubi non solum, harum Figura, Nomen, Potestas, &c. Sed etiam nonnulla de Linguæ hujus Septentrionalis elegantiâ, amplitudine, & antiquitate nervosissimè proponuntur.

THESIS VII.

Incolarum Indoles. *Homines Islandia producis Probos, Ingeniosos, Industrios, hospitales, mediocris staturæ, corpore robusto ac bene proportionato, nec invenusta facie præditos.*

§. 1. Qvum ab aliis hujusmodi materias tractantibus animadvertam, nonulla etiam de Incolarum indole proponi solere, paucula etiam ejus generis afferenda duxi, in quibus tamen, ne ex affectu aliquid dicere existimer, aut videar propriæ Gentis præconem vel tibicinem hic agere velle, parciorero. *Probitate* quidem hanc gentem nulli secundam esse, absq; affectu, omni jure, affirmare posse me existimo. Qvamvis autem non negemus, etiam inter nostrates, ut ubique gentium, miserando quidem, sed communi mortalium fato, quosdam malos ac improbos reperiri, (*sepissimè*

enim

enim mala sunt commixta bonis) rariores tamen hos esse, neminem veritatis amantem, qui cum gente ista aliquantulum conversatus est, inficias iturum esse speramus. Ingenia etiam hic nasci haud sterilia vel infelicia, præter viros, partim egregie eruditos, (*quos plurimos habet Insula*,) partim Juris Islandici peritissimos, ac in eodem acutissimos; etiam Artifices varii testes sunt, quorum multi, Magistro & informatore destituti, solo naturæ ductu opificia varia, egregiè elaborata, producere valent. Poëli, Historiis, & Juri Islandico præcipue dedidit sunt Islandi, in quibus se sedulò exercent. Multi codicem LL. memoriter addiscunt, idque tanto cum fructu, ut viri alias indocti cum Doctioribus haud imperitè differere possint. De industriâ etiam veterum Islandorum (*præterquam quod multi astra secuti, & sub Regibus Daniæ, Sveciæ, Norvegiæ, Angliæ &c. stipendia merentes, egregia fortitudinis facinora patraverint, de quibus Arngr. Jonas in Crymogæa*) sic differit Illustris ille Danorum Historico Saxo Grammaticus: *Nec Tylensium industria silentio obliteranda fuit, qui cum ob nativam soli sterilitatem, luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaque vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam conferre soleant, inopiam ingenio pensant, cunctarum quippe nationum res gestas cognoscere memoriæq; mandare voluptatis loco reputant, non minoris gloriæ judicantes, alienas virtutes differere, quam proprias exhibere.* hæc Saxo.

Industria Isl. modernorum.

Indust. Prisc. Island.

In Præfatione ad Hist. Dan.

§. 2. Hospitalitate etiam Islandi aliis vix cedunt nationibus. Proficiscentes enim & præcipue peregrinos, quibus possunt rebus adjuvant, & hospitio libenter excipiunt, idque gratis. adeo ut totam, ferè Insulam, absque vel unius nummuli expensa peragrare liceat. Hanc Islandorum hospitalitatem tacere non potuit impudentissimus ille Islando mastix, & convitiorum Hercules *Dithmarus Blefkenius*, quin sponte fateretur (*nescio quo veritatis æstro percitus*) Islandos multa, in se Beneficia contulisse, & vario officiorum genere sibi se devinxisse, sed quomodo hæc beneficia compensare studuerit,

Isl. Hospitalitas.

duerit, illius de Islandia libellis satis superque testatur, ex quo jam paucula exempli causâ hîc repetere lubet.

Calumniæ Blefkenianæ. §. 3. Scribit autem inter plurima mendacia, & calumnias, quas omnes recensere hic nimis longum esset: *1. Quod Islandi Canes tanto amore complectantur, ut difficilius quam liberi ab illis impetrentur. 2. Quod stupra extra sangvinem & cognationem commissa nullam habuerint apud Islandos infamiam. 3. Quod Parentes filias nubiles Mercatoribus exteris prostituant, & mensem unum vel quamdiu manserint, aut gratis aut pro vilissimâ quaque re concedant, ex quo concubitu si Filia facta fuerit gravida, majore eam, quam antea, complectantur amore, atq; idcircò à multis petatur Procis, &c. 4. Quod omnis natio Islandorum admodum dedita sit superstitionibus, Dæmonesq; sibi servientes & familiares tanquam Domesticos babeant.* Hæc & similia, haud meliora, quæ hic recensere & castris honestisqve auribus ac oculis sistere pudet (*sterquilinium enim commotum magis fœtet*) quæsitâ occasione, sparsim libro suo inserere, ac in Deos hospitales evomere non piguit bonum istum Virum, quæ singula, quamvis ipse Blefkenius, non primus commentus fuerit, sed nonnulla à *Munstero*, *Krantzio*, *Olao*, *Gotho &c.* emendicatus; nihilominus tamen, qvum propriam ubique allegaverit experientiam, tanquam ab ipso efficta atque ementita habemus. *Aspidem* tecto recipere aut alere antiquitas inauspicatum duxit, interim tamen Aspidem, quæ Blefkenium probitate & gratitudine longe superaverit, hospitiique jura sanctius servaverit historiæ nobis suppeditant. Autor enim est *Plutarchus*, *Virum quendam Ægyptium, Aspidem adeo familiariter educasse, ut mensam ipsius sponte frequentaret, quæ cum catulos enixa esset, ac eorum unus hospitis Filium necasset, Parens intellecto facinore, ipsa quoque suum catulum vindictæ loco interemit, sibique spontaneum & perpetuum, exilium indixit.* Quis jam quæso Aspide quidem deteriorem Blefkenium hac in re se profiteri negabit? cui biennale hospitium (*ut ipse perhibet*) idque gratuitum Islandia præbuit, & talem nihilominus gratiam rependere non dubitavit?

§. 4.

§. 4. Quod autem convitia iſta concernit, & primò quidem *canum amorem*, quemvis ſibi facile perſvaſurum eſſe exiſtimo, ne in beſtiam quidem, nedum hominem Chriſtianum cadere, ut alienos, quam proprios fœtus, majore complectatur amore. Canum autem in Islandia tantâ frequentia eſt ac copia, ut vel ſexcentos & amplius facillimo negotio emendicare, ac indidem exportare Blefkenium potuiſſe nullus dubitem. *Stupra* autem & *adulteria* quàm turpia quamque deteſtata noſtratibus ſint ſemperque fuerint, ex legibus & ſtatutis Gentis noſtræ antiquisſimis cuivis manifeſtum eſſe poterit, quæ non ſolum *ſtupris*, *raptui*, *adulterio*, *inceſtui*, *&c.* ſed etiam *baſiis*, ſed *amplexibus clandeſtinis*, licet cum ſtupro non conjunctis, pœnam decernunt gravisſimam, & *baſiis* quidem, ſi invitâ fœminâ fierent, pœnam exilii; ſi conſentiente, trium marcarum Islandicarum: *Stuprum* autem (*ut jam adulterium & incæſtum taceamus*) ſi *libera* illatum fuiſſet, capitis diminutione; *ſi libertæ*, deportatione, ſive exilio; ſi autem *Ancillæ*, trium marcarum ſolutione, expiari præcipiunt. Nec ſtuprata ſcelus impunè aufert, (*niſi vim paſſa & de eadem intra lege præſtitutum tempus, horas ſc. 24. proteſtata*) ſed exhæredanda pronunciatur. Hæc inquam, & alia vetuſtisſima Gentis Islandicæ ſtatuta & ſancita, cum recentioribus Regum edictis, poſtquam in eorum poteſtatem Islandia redacta eſt, ſatis ut opinior in conſpectu omnium mortalium teſtabuntur, quam impiè & omni poſthabito pudore Blefkenius mentitus fuerit, Stupra apud Islandos nullam habere infamiam, quin & Filias à Parentibus leviter proſtitui, idque cum laudis affectione.

Convitia Blefkenia na refutantur.

Vid. Crymog. de Nomoth. Veterum Island. cap. 8. Lib. 1.

§. 5. *Veneficia* autem & cum Diabolo familiaritatem quod attinet, non inficias imus, tam in Islandia, qvam alibi gentium, incantatores aliquando repertos fuiſſe. Sed quis præter Blefkenium tam impiè audax & effrons eſſet, ut totam propterea Nationem Veneficii condemnet? ac ſi quis univerſam nationem Germanorum propter Lamias & Strigas, paſſim & ſæpe ignis ſupplicio affectas, Magiæ Diabolicæ & Vene-

Titulo de Mannhel-ge.

Veneficii insimularet. Quam rigorose autem in talia scelera apud Islandos animadvertatur, præter legem in codice LL. extantem, de Veneficis & incantatoribus capite plectendis, eorumq; bonis, si habent, confiscandis, etiam testantur executiones ejusmodi, quarum novissima ante annos non ita multos in Occidentali Islandia facta est, ubi quinq; Incantatores ignis supplicio affecti sunt.

§. 6. Tali veritatis fundamento nituntur pleraque, imò ferè omnia, quæ in *Descriptione Islandiæ Blekeniana* continentur. Quapropter optandum esset, ut Autores recentiores minus ex libello isto, aliisque huic similibus excerperent, & suis vicissim, in præjudicium gentis insontis ac remotæ insererent; sed alios certiores sequendos sibi eligerent, quales in primis sunt Libri duo à Clarissimo *Arngrimo Jona* de Patria sua evulgati, quorum alter in octavo, COMMENTARIUS ISLANDIÆ, alter in qvarto CRYMOGÆA seu RERUM ISLANDICARUM LIBRI TRES inscribitur; quos si sequerentur libros, multò melius scriptis suis consulerent, nec tot fabulis & figmentis vanissimis eandem deformarent. Sed nunc manum de tabula, & DEO Ter Opt. Max. devotas dicimus

GRATIAS.

